NOVÝ PŘEROV
USEDLOST ČP.43

stavebně historický průzkum

© Syrový a Syrová, architekti
Kuršova 30, 635 00 Brno

Úvod

Zadání stavebně historického průzkumu (dále jen SHP) usedlosti čp. 43 v Novém Přerově je jedním z prvních kroků k postupné obnově této místně významné památky.

Pro průzkum jsme měli k dispozici zaměření stávajícího stavu domu a zadního křídla usedlosti z dubna 2000 (Tomáš Jenček) mající obvyklé nedostatky neprofesionálních zaměření (chybně zakreslené nebo chybějící klenby a záklenky, zjednodušené zakreslení výplní). Chyby zaměření byly v rámci SHP alespoň rámcově korigovány (zákresem bez doměření).

Stavebně historický průzkum byl proveden zjednodušenou formou, odpovídající významu a poměrné jednoduchosti objektu. Nebyly prováděny sondy (bylo však možno využít již existujících odkryvů v rámci již započatých obnovných prací).

Podrobné dějiny objektu odpovídající standardům SHP, jejichž zpracování se v termínu nepodařilo zajistit, nahrazuje zjednodušená stať využívající základní obecně dostupné prameny, zpracovaná autory.

Drobnou odchylkou je pak i použití (modrofialového) barevného spektra v rámci legendy architektonického hodnocení v grafické části.

Dějiny

Počátky Nového Přerova (německy Neu Prerau) souvisejí zřejmě s kolonizační činností 13. - 14. století. Název obce napovídá, že se jednalo o založení v bažinaté krajině.

Ves Přerov byla situována původně v místě dnešní osady Starý Přerov (na půdě Dolních Rakous u moravských hranic). Je poprvé zmiňována k roku 1351, kdy náležela k drnholeckému panství. Tehdy připsal Beneš z Vartemberka své manželce Wertle polovinu svého statku Drnholec a s ním i ves Přerov [1]. Od roku 1380 pak spolu s Drnholcem příslušela Lichtenštejnům [2].

V roce 1414 byl v obci jeden statek o půldruhém lánu, dále 11 lánů, z nichž rychta byla svobodná, jeden půllán a 4 podsedky (mezi nimi lázeň) 3.

Obec zpustla ve druhé polovině 15. století za českouherských válek, kdy r. 1468 uherská vojska spolu s rakouskými vypálila vesnici i celé okolí.

Dnešní Nový Přerov má své počátky až se znovuvysazením po této válečné zkáze. Obec byla kolonizována v letech 1570 a 1571. Nesnadné počátky obnovy dokládá list, jímž se 2. října 1570 obrátil Hartman z Lichtenštejna na moravské stavy se stížností, že mu Sigfrid Preynar, pán na Stožci (dolnorakouský Staatz), vpadl 25. září s několika jízdními a asi 100 pěších "ke vsi pusté, slove Prerau .... 7 domů blíž té vsi, které sem pro zlepšení toho statku vnově dopustil postaviti, svévolně mnozí podkopati, z gruntů vykopati a pokaziti dal." [4] Brzy však došlo k narovnání v tom smyslu, že pozemky staré vsi byly rozděleny mezi obě panství. Zbořené domy byly asi koncem roku 1570 nebo r. 1571 znovu postaveny. Podle konceptu tu bylo k r. 1571 přijato 9 poddaných; podle čistopisu se již počalo stavět 9 selských usedlostí a dalších 11 slíbilo, že se tu usadí. Všichni měli po 1 lánu a byli na 5 let osvobozeni od robot a dávek. Vedle Charvátů se nové kolonizace účastnilo zřejmě i místní obyvatelstvo. V r. 1613 se připomíná několik sousedů, z nichž 6 mělo jména charvatská, 4 německá a 3 česká [5].

Přestože obec byla postižena za třicetileté války v r. 1619 nájezdy Dampierrových vojsk a r. 1645 nájezdy švédskými, obec válku zřejmě dobře přestála. Dle lánové vizitace tu v roce 1673 nebyla žádná poustka; je zachyceno 26 starých usedlíků, z nich 17 celoláníků a 9 podruhů s poli o rozloze 1185 měřic polí I. tř. a 34 měřic vinic II. třídy. Udržela se zde tedy vrstva láníků z doby znovuvysazení vsi.

Dle tereziánského katastru se zjistilo 1242,4 měř orné půdy, 21,6 měř zahrad, 28 měř pustin, 225,2 měř pastvin, 102,1 měř vinohradů, 117 $^1/_2$ fůr luk, tj, celkem 8 berních lánů 53/64. V obci bylo 13 chalupníků. Vrchnosti robotovalo 16 sedláků, 7 zahradníků a 13 podruhů. Dle dominikální fase odváděli o Jiřím 16 zl., o Michalu 24 zl. a 46 kr., místo přediva 5 zl. 12 kr.; na naturáliích byla obec povinna odváděním 81 měř 6 acht pšenice, 18 měř 4 acht ječmene, 196 měř 1 acht žita, 87 měř 5 acht ovsa, 1 měř 2 acht hrachu a 13 měř luštěnin; na stálých činžích dávali 47 zl 27 kr, vinného desátku 27 sudů.

Důležitým pramenem pro poznání historické urbanistické struktury obce i vlastní usedlosti čp. 43 je mapa stabilního katastru z roku 1824. Z jejích kopií je dostupný pouze originál s reambulacemi [7]. Zachycuje pravidelnou strukturu s protáhlým ulicově uspořádaným návesním prostorem se severojižní osou, na jižní straně se rozšiřující v místě kostela [8] a dnes již neexistujícího rybníka. Na obou stranách historického jádra s dosud (až na výjimky) nedělenými velkými usedlostmi navazuje mladší domkářská zástavba.

Urbanistický rozvoj vsi od konce 18. století zprostředkovaně dokládá i přehled počtu domů a obyvatel. Obec měla v roce 1791 51 domů a 271 obyvatel; 1834 75 domů a 454 obyvatel; 1869 95 domů a 615 obyvatel; 1900 140 domů a 781 obyvatel (604 Charvátů, 123 Němců a 53 Čechů); 1930 202 domů a 880 obyvatel (564 Charvátů, 153 Němců a 151 Čechů).

Poválečný vývoj obce je poznamenán odsunem německého a v roce 1947 i vysídlením charvátského obyvatelstva, které pro řadu nemovitostí včetně čp. 43 znamená následnou devastaci a chátrání. Stagnaci obce, určené na dožití, poznamenala i blízkost hranice. Pro poznání dějin obce a usedlosti s tím souvisí nenahraditelná ztráta pramenů (ikonografie, map a plánů).

Určité doplnění historie usedlosti by mohlo přinést doplnění archivní rešerše dochovaných pozemkových knih z let 1784 - 1882.

Poznámky:

1) - Zemské desky, Brno, II, 32.
2/ - Zemské desky, Brno, V, 157.
3) - cit. Bretholz, Das Urbar, 135.
4) - StA Brno; Kopiář stavovské korespondence z let 1569 - 1601, f. 18-19.
5) - Zemské desky, Brno, XXVIII, 12.
6) - Lánové rejstříky Brněnského kraje z let 1673-1675, ed. F. Matějek 1981.
7) - Mapa stabilního katastru z roku 1824 (originál s reambulacemi) (UAZK Praha)
8) - Kostel přestavěn z kaple sv Michala (pocházející z roku 1600) v roce 1690 s následnými úparavami v r. 1784, kdy byl opatřen věží.

Architektonický rozbor

Základní charakteristika usedlosti

Usedlost čp. 43 je situována na východní straně novopřerovské návsi, na jejím jižním konci naproti kostelu. Je to situace v historické urbanistické struktuře vsi významná svým nesporným zařazením mezi velké usedlosti z novověkého znovuvysazení vsi.

Dvůr usedlosti má tvar obráceného písmene U s domem v širokém uličním křídle při návsi a kolmým křídlem dvorním křídlem s navazující otevřenou kolnou s chlévy na severní straně dvora, na východní straně uzavřeného samostatným zadním hospodářským křídlem s příčným průjezdem, oddělujícím sýpku a letní kuchyni. V zadní části zahrady při záhumenní cestě se nachází příčně průjezdná stodola.

Stavby usedlosti doplňuje vinný sklep situovaný v řadě vinohradních staveb východně od historického jádra.

Dům

Obytné stavení je přízemní, zděné z nepálených cihel nezvykle černého zbarvení charakteristického pro lokálně dostupnou hlínu, navazující severní dvorní křídlo z pálených cihel.

Dům - dispozice

Jádro obytného stavení je v zásadě k návsi podélně orientováno; na jižním konci uličního křídla na ně navazuje bývalý výměnek a po jeho straně do dvora otevřený průjezd návratí. Základní princip dispozice hlavní obytné části je dnes poněkud znepřehledněn.

Žudrovitým výstupkem se vstupuje z návsi do síně průchozí do dvora. Z ní je po levé straně přístupná světnička a za ní kolmo navazující místnost, sloužící jako kuchyně. Po pravé straně je pak v uličním traktu ze síně přístupný pokoj. Za ním při dvorním průčelí je blok bývalé černé kuchyně; tento prostor s vloženým žebříkovým dřevěným schodištěm zpřístupňujícím půdní prostor domu je dnes přístupný pouze ze dvora. Pokoj vedle síně je propojen dveřmi po straně bývalé černé kuchyně s chodbou vloženou podél dvorního průčelí, propojující dnes hlavní obytnou část domu se síní bývalého výměnku.

Bývalý výměnek je v podstatě adaptován na druhý samostatný rovnocenný byt. Má oddělený vstup z návratí do síně, z níž je po levé straně v uličním traktu přístupná světnice výměnku; ve stěně proti vstupu pak výše zmíněná propojující chodba. V síni jsou situovány dřevěné schody vedoucí do odděleného půdního prostoru výměnku. Světnice výměnku je pak propojena s obytnou místností, jejíž plocha je redukována na dvorní straně propojující chodbou.

K ní je na dvorní straně k průčelí domu přisazen přístřešek ("podsíň").

Přední část dvorního křídla navazujícího na novou kuchyni tvoří z ní přístupné sociální zařízení. Tyto prostory jsou vyděleny z předního chléva, který si uchoval samostatný vstup ze dvora, resp. z krytého arkádového náspí probíhajícího podél dvorního průčelí kuchyně a předního chléva.

Dům - průčelí

Podélné hlavní západní průčelí do návsi má jednoduchou klasicizující geometrickou úpravu s profilovanou korunní římsou a hladkým soklem. Obě nároží jsou lemovávána svislými lisénami; lisénový pás zdůrazňuje i vjezd návratí po pravé straně průčelí; ten má dvoukřídlová plechová vjezdová vrata. Hlavní akcent v ploše průčelí tvoří výstupek jednoduchého hranolového žudra s půlkruhově zaklenutým vstupem do síně. Jeho plochu člení úzký pásek pravoúhle lemující vstup a geometricky zjednodušená plochá obdélná "římsa" nad ním. Vlastní vstupní dveře jsou dvoukřídlové s částečně prosklenými křídly, palubkové, lakované, s dvoukřídlovým nadsvětlíkem. Plocha průčelí po stranách vstupu je členěna po levé straně dvěma okny světničky a oknem síně, po pravé dvěma dvojicemi oken pokoje a obytné místnosti a jedním oknem světnice výměnku. Dvoukřídlová dvojitá dovnitř a ven otevíravá šestitabulková okna jsou v geometrizovaných stuhových pravoúhlých šambránách s předstupující parapetní římsou a zjednodušeným plochým obdélníkem římsy nadokenní. Jsou opatřena meziokenními mřížemi a roletou. Průčelí má vápennou omítku se svrchní mnohonásobnou vápennou ličkou; v současné úpravě s hlavní plochou okrově žlutou a architektonickými články bílými.

Dvorní podélné východní průčelí má po levé straně otevřený prostor návratí, po jehož straně se dům do dvora obrací oknem síně výměnku, okénkem a oknem spojovací chodby a vstupními dveřmi do bývalé černé kuchyně. Před plochu průčelí předstupuje přístřešek ("podsíň") s pultovou střechou vynášenou dvěma jednoduchými pilíři s hranolovými patkami. Obě okna jsou dvoukřídlová čtyřtabulková

dovnitř a ven otevíravá s meziokenní mříží. Okenní otvory s velmi nízkými stlačenými segmentovými záklenky. Střední okénko opatřeno jednoduchou kovářskou mříží. Dveře do bývalé černé kuchyně rámové s nadsvětlíkem s prosklenou horní výplní. Plocha průčelí je hladká s odstupňovanou hranolovou korunní římsou.

Jižní dvorní průčelí je rytmizováno třemi oblouky pilířové arkády krytého náspí s pilíři s okosenými nárožími ukončenými náběhy. Pod okapem pravoúhlé otvory holubníku. Vlastní ustupující průčelí dvorního křídla je hladké; je členěno trojdílným šestikřídlovým oknem kuchyně, trojdílným oknem stávající koupelny a vstupními palubkovými rámovými dveřmi a okénkem chléva.

Na všech průčelích jsou pod svrchní ličkou patrné starší vrstvy odlišné barevnosti (bílé růžové, zelené a modré); na průčelích dvorních ve starších vrstvách ličky patrno podrovnání (převážně šedé (sazové)).

Střechy nad hlavním blokem domu i dvorním křídlem jsou sedlové hladké kryté bobrovkou převážně staršího obdélnou formátu.

Dům - interiery

Přízemí

Vstupní síň domu má lichoběžný půdorys vymezený stěnami pokoje a zaslepené černé kuchyně na jižní straně, na severní stěnou světničky a předstupujícím nárožím nové kuchyně. Má obílený trámový strop s hraněnými trámy a překládaným záklopem. Podlaha s dlažbou cihelnou a diagonální rastrovou kameninovou. Stěny s vápennou omítkou s výmalbou válečkem. V průčelí do návsi (západní stěně síně) po levé straně vstupní dveře, po pravé okno ve špaletové nice se segmentovým záklenkem. V severní stěně síně rámové dveře s výplněmi do světničky a rámové dveře v horní části prosklené do nové kuchyně. V protější jižní stěně rámové dveře s výplněmi do pokoje. Ve východní stěně svlakové dveře do dvora, vedoucí do prostoru arkádového náspí,

Světnička má mírně lichoběžný půdorys. Strop s trámy s okosem a náběhy podpíranými středním průvlakem nesoucími překládaný záklop; Průvlak je orientován k hlavnímu podélnému průčelí hloubkově, trámy podélně, Podlaha odstraněna; škvárový násyp. Ze stěn prakticky sejmuta omítka; zbytky vápenné omítky; cementové vysprávky. Stěny tvoří zdivo z nepálených cihel v dolní části lokálně přezděné z páleného materiálu (cihel, půdovek a tašek); cihelná vyzdívka pod severním oknem až do výše parapetu. V západní stěně k návsi dvojice oken ve špaletových nikách segmentově zaklenutých. Ve východní stěně na straně nové kuchyně proraženo propojovací jednokřídlové okénko; nalevo od něj cihelné přezdívky v místě napojení tahového komína a niky na straně kuchyně.

Nová kuchyně za světničkou má přibližně čtvercový půdorys, do něhož se v jihozápadním rohu vlamuje vstup ze síně. Strop s rovným podhledem fabionový; podlaha lino na betonové mazanině. Stěny s vápennou omítkou. V západní stěně je místnost propojena se světničkou okénkem, po jehož pravé straně je ve stěně nika se segmentovým záklenkem. V protější východní stěně proražen průchod do sociálního zařízení adaptovaného v bývalém chlévě s jednokřídlovými dveřmi z laťovky. Ve stěně do dvora trojdílné šestidílné okno.

Pokoj vedle síně má pravidelný obdélný půdorys. Má fabionový strop, prkennou podlahu, stěny s vápennou omítkou. V západní stěně k návsi dvojice oken ve špaletových nikách segmentově zaklenutých. Ve východní stěně jednokřídlové okénko bývalé černé kuchyně. Po jeho pravé straně rámové dveře do spojovací chodby k výměnku. V severní stěně rámové dveře vstupu ze síně.

Bývalá černá kuchyně má zachován zbytek konstrukce dymníkového komína spočívajícího na klenebních pasech, do něhož je proražen otvor druhotného vstupu do podkroví s dřevěným žebříkovým schodištěm. V severní stěně zazděn bývalý vstup ze síně. Ve východní stěně proražen nový vstup ze dvora; dveře rámové s nadsvětlíkem s prosklenou horní výplní. Cihelná dlažba.

Obytná místnost přístupná z výměnku obdélného půdorysu. Má fabionový strop, prkennou podlahu, stěny s vápennou omítkou. V západní stěně k návsi dvojice oken ve špaletových nikách segmentově zaklenutých. V jižní stěně proražen průchod z výměnku s rámovými dveřmi.

Sousední světnice výměnku má obdélný půdorys. Strop fabionový. Podlaha prkenná s dlažbou v severovýchodním koutě v místě sporáku. Stěny s vápennou omítkou částečně odstraněnou, na jižní stěně k návratí celoplošně. Odhalené zdivo z nepálených cihel v dolní části lokálně přezděné z páleného materiálu (cihel, půdovek a tašek); řada cihelných vysprávek; v jižní stěně při síni výměnku v horní části cihelná zazdívka otvoru. Ve východní stěně vstup ze síně; dveřní rámové křídlo vysazeno a uloženo v místnosti.

Síň výměnku je od světničky oddělena zděnou příčkou. Má obdélný půdorys, fabionový strop. Podlahu tvoří kameninová dlažba. Stěny s vápennou, zčásti odstraněnou omítkou, Zdivo dvorní obvodové stěny

z nepálených cihel s vysprávkami z páleného materiálu. Ve stěně dvoukřídlové okno ve špaletové segmentově zaklenutí nice. V jižní stěně vstupní rámové jednokřídlové dveře. Dveřní křídlo průchodu do spojovací chodby v severní stěně vysazeno. Dělící příčka mezi síní výměnku a chodbou z cihel pálených. Při stěně světničky obedněné jednoramenné žebříkové schodiště do půdního prostoru výměnku.

Propojovací chodba mezi síní výměnku a pokojem vedle síně domu obdélného půdorysu. Stopy po odstraněné vložené dělící příčce. Strop s rovným pohledem, podlaha kameninová dlažby. Stěny opatřeny vápennou, částečně odstraněnou omítkou. Obvodová zeď do dvora z nepálených cihel s lokálními cihelnými vysprávkami. Ve dvorní stěně dvoukřídlové okno ve špaletové nice se segmentovým záklenkem a okénko s rovným napražím.

Otevřený přístřešek ("podsíň") před touto chodbou na dvorní straně s cihelnou dlažbou. Přetažená pultová střecha krytá bobrovkou je nesena zděnými pilíři s hranolovými patkami; bez podhledu.

Návratí v uličním křídle vedle výměnku je do dvora otevřený prostor. Dvoukřídlová vjezdová vrata z návsi jsou plechová. Podlahu tvoří betonová rampa k vjezdu; schodky ke dveřím síně rovněž betonové. Prostor návratí je otevřen do krovu; na jižní straně se štítem režným zděným z pálených cihel; tvárnicový protější štít výměnku v omítce rytým kružnicovým geometrickým dekorem. Severní stěna k výměnku z nepálených cihel s vysprávkami z cihel pálených i nepálených; vedle vstupu do síně havarovaný vnější plášť zdi z nepálených cihel.

Přední chlév ve dvorním křídle zaklenut segmentovými klenbami do traverz. Podlaha betonová mazanina. Obvodové zdi místnosti včetně dělící stěny s novou kuchyní z pálených cihel s vápennou omítkou s vápennou ličkou. Z prostoru vyděleno příčkou na straně kuchyně sociální zařízení. Ve vlastním prostoru chléva vyděleny v rozích nízkými příčkami kotce. Použité výplně běžné typové dveře a trojdílné okno; na jižní straně do dvora zachováno menší okénko s rovným nadpražím.

Arkádové náspí probíhající na dvorní straně podél dvorního průčelí tvoří pilíře zděné z pálených cihel vynášející klenební pasy. Vnitřní krytý prostor s rovným podhledem; cihelná dlažba.

Půda

Prostor krovu nad hlavním blokem domu je rozdělený příčkou svisle bedněnou v celé šíři podkroví na dvě části, odpovídající výměnku a hlavnímu obytnému stavení. Podlaha nepálená půdovky, cihelná dlažba, prkna. Nad výměnkem betonová mazanina. Požární / štítové zdi z pálených cihel. Štít k návratí z bílých tvárnic.

Krov

Krov vaznicový.

Ostatní stavby náležející k usedlosti

Otevřená kolna s chlévy

Na severní dvorní křídlo přímo navazují chlévy oddělené od něj do dvora otevřeným prostorem kolny. Jsou přízemní, zděné z pálených cihel.

Vlastní chlévy sestávají ze dvou místností přístupných ze dvora.

Jižní průčelí do dvora hladké, po levé straně s otevřeným prostorem kolny. Oba chlévy do dvora se vstupními jednokřídlovými svlakovými vodorovně pobíjenými dveřmi a nízkým jednokřídlovým oknem s vnější mříží; otvory s rovným nadpražím.

Střecha sedlová podélná, přetažená přes náspí; je kryta bobrovkou.

Interiery se segmentovými klenbami do traverz. Podlaha cihelná dlažba. Vnitřní omítky vápenné.

Zadní hospodářské křídlo se sýpkou

Zadní hospodářské křídlo je situováno na východní straně dvora; je zděné s půdním polopatrem sýpky.

Je příčně průjezdné se symetricky umístěným průjezdem, po jehož severní straně je ze dvora přístupná místnost letní kuchyně, po jižní sýpka na polosklepě a vedle ní ze dvora přístupná další hospodářská skladovací místnost. Vstup do polosklepa ze dvorního průčelí s navazujícím krátkým sestupným schodištěm; na sýpku z průjezdu krátkým jednoramenným schodištěm paralelním s podélným dvorním průčelím. Z průjezdu je možno vystoupit rovněž do podstřeší, využívaného jako seník.

Průčelí do dvora je strohé hladké, členěno vstupními otvory a okénky jednotlivých místností s rovnými nadpražími; dveře vesměs rámové. Průjezd v současné době bez vrat.

Střecha podélná sedlová, kryta eternitovými šablonami.

Letní kuchyně s novým trámovým stropem; sýpka a místnost vedle polosklepa se segmentovými klenbami do traverz; ostatní místnosti plochostropé; prostor průjezdu otevřený do krovu. Podlahy betonové mazaniny. Průjezd dusaná hlína. V severovýchodním koutě letní kuchyně blok pece s udírnou navazující na tahový komín.

Stodola

Stodola zděná z režných cihel je situována v zadní části zahrady při záhumenní cestě.

Je příčně průjezdná se středním průjezdným mlatem; podélně orientovaná k záhumenní cestě.

Průčelí režná cihelná; členěna pilastry rytmizujícími průčelí na segmentově zaklenutá pole. Štíty zděné s kruhovým výzorníkem lemovaným cihelnou šambránou.

Má podélnou sedlovou střechu krytou bobrovkou.

Podlaha dusaná hlína.

Krov a krytina ve špatném stavebně technickém stavu.

Sklep

Sklep ve vinohradní trati východně od jádra obce; v mírném svahu.

Dispozičně sestává z mírně zahloubeného předsklepí s navazující sestupnou šíjí zpřístupňující vlastní sklep.

Průčelí cihelné režné se zbytky vápenné omítky. Čelo předsklepí završeno vykrajovaným štítem lemovaným jednoduchou římsou. Vstupní dveře dvoukřídlové svlakové pobíjené plechem po stranách s dvojicí nízkých okének s rovným nadpražím.

Kryto drnováním s náletem křovin.

Vnitřní prostory s hloubkovými cihelnými stlačenými valenými klenbami. Podlaha dusaná hlína. Vstupní svlakové dvoukřídlové dveře předsklepí na chlévových závěsech jsou opatřeny třemi krabicovými zámky. Okénka po stranách vstupu v segmentově zaklenutých nikách. V protilehlé stěně na ose vstupu dvoukřídlové svlakové dveře oddělující sestupnou šíji s jednoduchým barokním plechovým zámkem na nekrytém plechu. Po stranách dveří ve stěně odkládací niky s rovným nadpražím. Další odkládací nika ve stěně šíje při vstupu do vlastního sklepa završena střechovitě složenou dvojicí cihel.

Shrnutí stavebního vývoje / datování

Dochovaný stav usedlosti je výsledkem stavebních úprav na přelomu 19. a 20. století a v první polovině 20. století. Přes radikální zásahy, které to znamenalo pro dispozici domu, zůstává nicméně starší stav identifikovatelný. Situaci znesnadňuje relativně nízká kvalita lokálně dostupné hlíny, která při malé lepivosti jílových zrn je poměrně málo soudržná, což v kombinaci s degradací způsobenou nevhodnými zásahy zvyšujícími vlhkost zdiva, vedlo k relativně velkému počtu vysprávek zdiva z nepálených cihel.

Nejstarší dochovaná část usedlosti je obytný dům s výměnkem. Základním opěrným bodem pro datování a identifikaci staršího prostorově dispozičního uspořádání je zde bývalá černá kuchyně s dochovanými zbytky velkého zděného dymníkového komína, kterou můžeme časově zařadit do období klasicismu konce 18. století. S ní časově souřadné je základní obvodové vymezení domu se zdivem z černých nepálených cihel. Poloha a orientace kuchyně nám umožňuje restituovat starší dispoziční podobu domu. Měl zřejmě širší síň, čemuž odpovídá i symetrická kompozice oken po stranách vstupního žudra, v jejíž zadní straně vystupoval blok černé kuchyně, která byla přístupná ze síně dnes zazděným vstupem v severní stěně. Na topeniště a dymníkový komín černé kuchyně byla bezpochyby vázána pec nebo pec s kamny světnice. Dělicí zeď mezi síní, z níž byla přístupná, a světnicí probíhala s velkou pravděpodobností v prodloužení jižní stěny černé kuchyně. Tato hlavní obytná místnost domu, jíž na uličním průčelí odpovídá trojice oken (T6, 7 a 12), zaujímala pravděpodobně celou hloubku uličního křídla. Na protější straně síně patří k dispozičnímu jádru domu světnička a dnešní kuchyně, která s velkou pravděpodobností sloužila jako komora.

Na mapě stabilního katastru z roku 1824 zaujímá uliční křídlo domu plnou šíři parcely a můžeme proto předpokládat, že v této době měl dům již i výměnek a návratí. Výměnek měl pravděpodobně dispoziční uspořádání obdobné dnešnímu; tvořila ho světnička a síň přístupná z návratí; dnešní dělící příčka mezi nimi je však až produktem přestavby nejdříve z konce 19. století.

Do období klasicismu konce 18. století a snad ještě pozdního baroka můžeme zařadit i vinný sklep. Úprava štítového průčelí čela předsklepí je mladší, novobarokní.

Ostatní stavby zachycené mapou stabilního katastru z roku 1824 jsou buď radikálně přestavěny nebo postaveny jako novostavby na místě starších zbořených staveb,

Na stabilním katastru, který je prvním grafickým zobrazením uspořádání usedlosti vidíme dům úhlového půdorysu, jehož severní dvorní křídlo, bylo delší oproti dnešnímu a na konci dvora se uzavíralo krátkým kolmým křídlem. Vedle něj je na východní straně dvora zachycena ještě dnes další hospodářská stavba, zbořená před koncem 19. století, pravděpodobně sýpka nebo kolna. Usedlost měla při záhumenní cestě velkou podélně průjezdnou stodolu, která je na mapě značena žlutě, tedy ze spalného materiálu (nemusí to ovšem nutně znamenat dřevenou rámovou pletenou nebo bedněnou konstrukci).

Tato stodola byla koncem 19. století nahrazena dnešní stodolou příčně průjezdnou.

Na reambulacích se objevuje ještě dnes již neexistující novostavba za dvorním křídlem v zahradě.

Z vnitřních konstrukcí domu můžeme do poslední čtvrtiny 19 .století zařadit strop světničky a síně a přístavbu arkádového náspí.

V této době nebo ještě v prvních desetiletích 20. století došlo k úpravě dispozičního uspořádání domu na dva v podstatě rovnocenné byty rozšířením výměnku na úkor světnice domu. S ní souvisí i klasicizující geometrická stavitelská úprava průčelí, která ovšem vzhledem k místnímu konzervativnímu prostředí může být i mladší, nejpozději z dvacátých let 20. století. Dochovaná dvoukřídlová dovnitř a ven otevíravá okna s bambulkovými závěsy pocházejí z konce 19. století; na některých dochováno starší kování se systémem vnějšího závěsu a háku. Při přestavbě byla zrušena černá kuchyně a každý byt vybaven samostatným novým topeništěm napojeným na nový tahový komín; ve výměnku to byl sporák v jeho světnici; nová kuchyně byla pak adaptována z komory za světničkou domu, přičemž byl zaslepen průchod mezi těmito dvěma místnostmi.

Byla zřízena obě nová schodiště do půdního prostoru; starší schodiště domu bylo pravděpodobně v síni, výměnek měl půdní prostor přístupný z návratí (zazdívka při stěně síně výměnku).

Na přelomu 19. a 20. století bylo přestavěno dvorní křídlo, postupně přední a zadní chlévy, které vznikly jako novostavba na místě starší stavby. Při přestavbě předního chléva byla přezděna i zeď oddělující chlév od komory, adaptované na kuchyni; půdorysný rozsah dnešní kuchyně tak nemusí odpovídat starší komoře.

V období první republiky, nejpozději na přelomu 30. a 40. let vznikla konečně novostavba zadního hospodářského křídla s letní kuchyní a sýpkou na polosklepě. Jí se završil stavební vývoj usedlosti.

Další úpravy poválečné mají svépomocný charakter a vedly většinou k degradaci architektonického působení i zhoršení stavebně technického stavu staveb usedlosti (betonové mazaniny podlah, vjezdová vrata a vstupní dveře, štítová zeď výměnku na straně návratí nadměrně zatěžující zdivo přízemí).

Architektonické a památkové hodnocení

Celistvě dochovaná usedlost čp. 43 v Novém Přerově je především památkou místně významnou, důležitou pro uchování kulturně - historické kontinuity a identity místa.

Je jednou ze základních usedlostí pocházejících z novověkého znovuvysazení obce v 16. století; jako jedna z mála v průběhu 19. století druhotně nerozdělených.

Přestože jádro dochovaných staveb nepřesahuje svým stářím poslední čtvrtinu 18. století, uchovává si pozoruhodnou kontinuitu. Pozornost zasluhuje především podélně orientované jádro domu s pozůstatky černé kuchyně, arkádové náspí z konce 19. století; z hospodářských staveb vinný sklep snad s pozdně barokním jádrem a stodola z konce 19. století, která je jednou z posledních v obci dochovaných. Dochovaná klasicizující úprava domu usedlosti je kvalitní stavitelskou prací přelomu 19. a 20. století. Také ostatní hospodářské stavby usedlosti přes své relativní mládí vycházejí svým prostorovým a dispozičním řešením ještě z tradice.

Výčet hodnotných detailů

Dům

Průčelí

- architektonické články hlavní fasády
- dvoukřídlová dovnitř a ven otevíravá okna do návsi a do dvora
- arkádové náspí do dvora

Přízemí

- bývalá černá kuchyně - zbytky dymníku
- trámový strop světničky
- trámový strop síně
- vnitřní rámové dveře z přelomu 19. a 20. století
- svlakové dveře na chlévových závěsech ze síně na náspí

Podkroví

- dlažba z nepálených půdovek

Krov

- původní vazby
- krytina (obdélná bobrovka) na starém laťování

Ostatní stavby usedlosti

Otevřená kolna s chlévy

- vstupní svlakové vodorovně pobíjené dveře

Zadní hospodářské křídlo se sýpkou

- pec s udírnou

Stodola

- architektonické články fasád

- zbytky krovu a dřevěných vnitřních konstrukcí

Sklep

- pobíjené svlakové dvoukřídlové vstupní dveře
- svlakové dvoukřídlové dveře do šíje s barokním zámkem

Přehled hlavních architektonických a stavebně technických závad

architektonické závady

- plechová vjezdová vrata návratí
- vstupní dveře síně
- rozvaděče a uzávěry plynu na fasádě
- sociální zařízení v předním chlévě s typovými výplněmi z 50. let

architektonické a stavebně technické závady

- neprodyšné povrchy zvyšující hladinu kapilární vlhkosti zdiva z nepálených cihel; především betonové mazaniny
- betonová mazanina na půdě výměnku

stavebně technické závady

- zanedbaný stavebně technický stav stodoly; zatékání, místní havárie krovu
- přetížení štítové zdi výměnku na straně návratí poválečnou štítovou zdí

Možnosti dalšího doplnění poznatků

Pro SHP nebyly prováděny sondy (bylo využito již existujících odkryvů v rámci již započatých obnovných prací). K upřesnění dispozičního vývoje domu, především v oblasti bývalé hlavní obytné místnosti, by mohla přispět sonda do stropu v místě předpokládaného průběhu zaniklé stěny mezi světnicí a síní; relativní mládí současného stropu síně však nedává velkou naději, že by nad podhledem pokoje vedle síně byl zachován starší strop.

K upřesnění stanovení stáří krovu by mohlo přispět využití dendrochronologie.

Poznatky o vývoji stavby může přinést i podrobnější prozkoumání archivních pramenů.

Doporučení pro obnovu (možnosti úprav) dle poznatků průzkumu

Z poznatků provedeného průzkumu a architektonického vyhodnocení vyplývá pro obnovu usedlosti čp. 43 požadavek zachování a respektování veškerých konstrukcí, prvků a detailů klasifikovaných jako hodnotné od klasicistních až po období první republiky. Při obnově je zapotřebí se chovat ohleduplně nejen k základním konstrukcím, ale i k architektonickému detailu, výplním, kování etc. Je zapotřebí sledovat a zachovat starší vrstvy omítek. Vápenné ličky fasád doplnit do současné barevnosti; nevylučuje se možnost volby barevnosti jedné ze starších vrstev.

Nové využití a navržené dispoziční úpravy musí respektovat prostorové a dispoziční uspořádání domu dané jeho klasicistním jádrem. Přestavba na přelomu 19. a 20. století byla však natolik radikální, že možný návrat k staršímu stavu (restituce světnice; obnova schodišť do půdního prostoru) se nejeví jako reálný. Doporučujeme však obnovit původní, dnes zazděný vstup do bývalé černé kuchyně.

Požadavek respektování prostorově dispozičního uspořádání platí i pro ostatní stavby usedlosti.

V rámci obnovy je třeba napravit nevhodné dispoziční a konstrukční zásahy. Jedná se především o vložené sociální zařízení v předním chlévě. Je zapotřebí rovněž odstranit přílepky napojení inženýrských sítí na hlavním průčelí.

Přístup k obnově by měl primárně preferovat zachování dosud dochovaných hodnotných konstrukcí a prvků a nápravu těch závad, které zhoršují stavebně technických stav stavby. Z tohoto hlediska se u domu usedlosti jako nejzávažnější jeví nadměrné přetěžování štítové zdi výměnku na straně návratí; před odstraněním vyzdění štítu je třeba řádně dokumentovat rytý dekor na straně návratí. Z hlediska vodního režimu stavby je třeba odstranit veškeré neprodyšné povrchy, především betonové mazaniny. Z ostatních staveb usedlosti je závažný stavebně technický stav stodoly, která naléhavě potřebuje zabezpečit oproti dalšímu zatékání a měla by být uvedena alespoň do stabilizovaného stavu.

Digitální zpracování

Grafická část je zpracována jako geografický informační systém (dále jen GIS).

Podklad zaměření usedlosti čp. 43 z dubna 2000 (Tomáš Jenček) byl digitalizován jako rastrové soubory a umístěn do relativních souřadnic. Data byla převedena do topologického formátu GIS (TopoL pro Windows / ArcGIS). Nad rastry byly vektorizovány pouze doplňky zaměření dle terénních nákresů.

Ke grafickým datům jednotlivých vrstev jsou připojeny databáze umožňující generování a kompozici náhledů, které jsou obsahem grafické části tohoto elaborátu.

Dále byly naskenovány kopie originálu mapy stabilního katastru z roku 1824, z nichž mladší stav byl transformován pro porovnání pod stávající katastr.

Textová a fotografická část katalogu byla zpracována v programech Adobe Photoshop 5.0 a Adobe PageMaker 6.5; část fotodokumentace byla pořízena přímo jako digitální.

Výsledná publikace spolu s výstupy tematických náhledů GIS byla exportována do formátu *.pdf s možností interaktivního prohlížení pomocí programu Adobe Acrobat Reader, který je jako shareware rovněž obsažen na CD-R projektu.

ing. arch. Jiří Syrový
ing. arch. Zuzana Syrová
únor 2002

Prameny, ikonografie, mapy a plány, literatura:

Prameny

Ústřední archiv zeměměřičství a kartografie, Praha (UAGK)

Plány

Mapa stabilního katastru z roku 1824 (originál s reambulacemi) (UAZK Praha)

Literatura:

Vladimír Nekuda: Vlastivěda Moravská, Břeclavsko, Brno, 1969

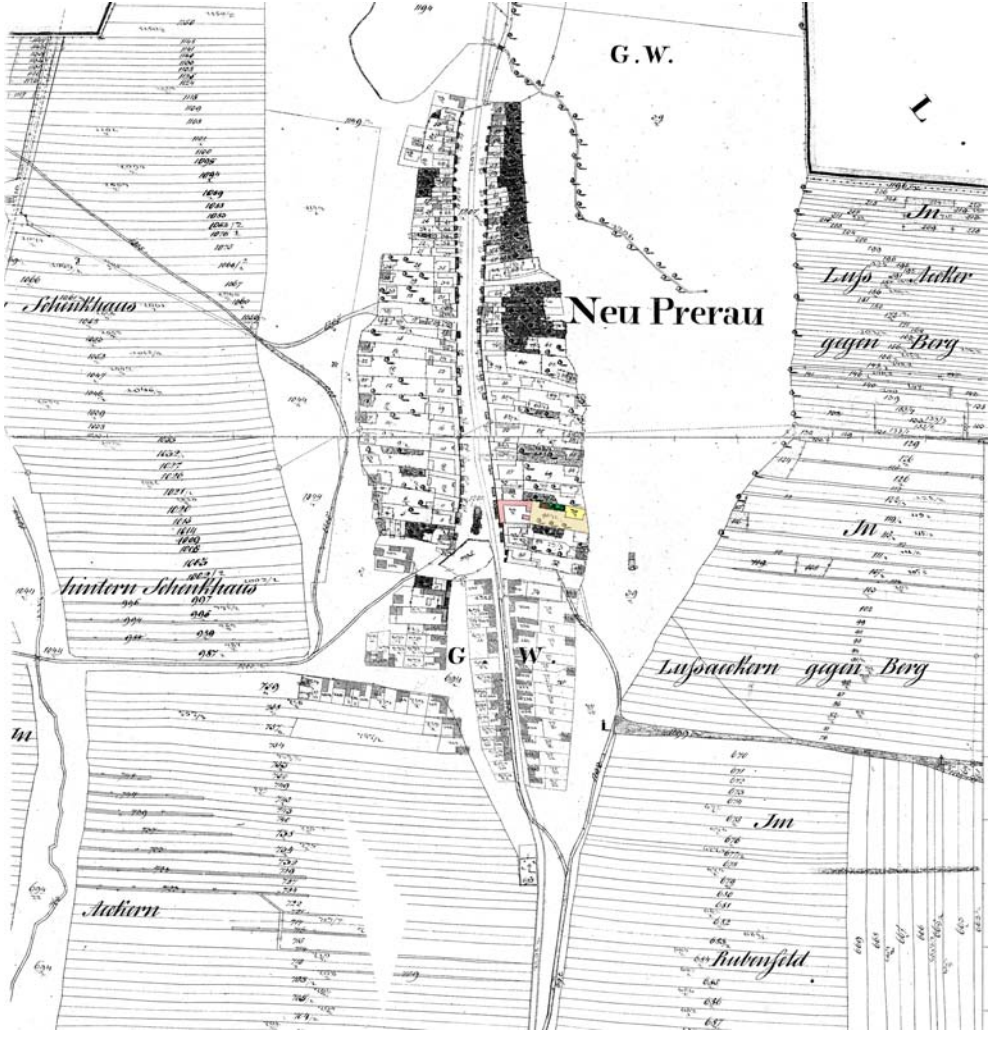

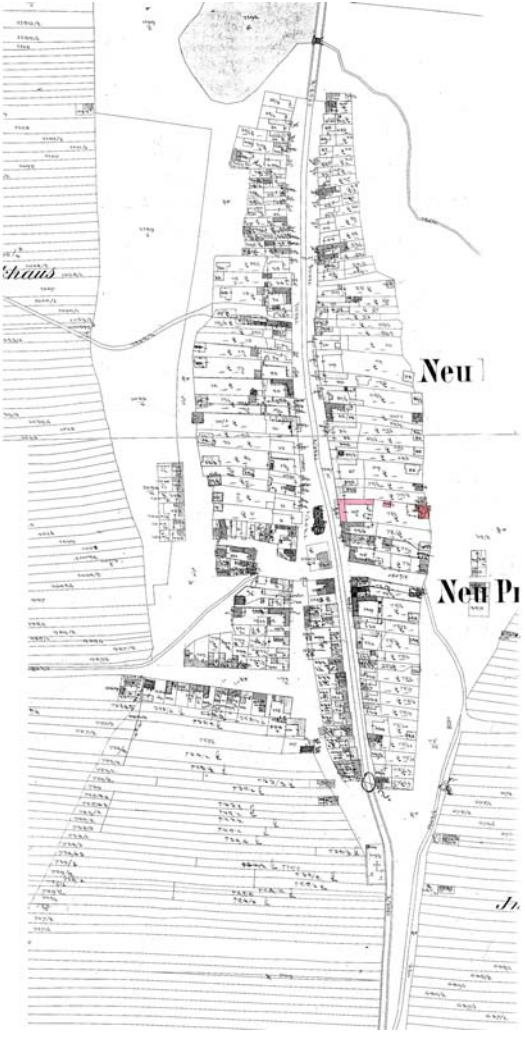

01- 02 - Nový Přerov, kopie originálu mapy stabilního katastru z roku 1824 s reambulacemi

03 - 04 - Nový Přerov, kopie originálu mapy stabilního katastru z roku 1824 s reambulacemi; detail s vyznačením usedlosti - vlevo stav se starší žlutě značenou stodolou při záhumenní cestě a zadní hospodářskou stavbou ve dvoře; vpravo - stav po zbourání těchto staveb s vyznačením novostavby stodoly

05 - hlavní průčelí domu usedlosti do návsi * **06** - dvorní průčelí domu usedlosti * **07** - arkádové náspí

08 - hlavní průčelí domu usedlosti do návsi * **09** - dvorní průčelí domu usedlosti * **10** - arkádové náspí

11 - dvorní křídlo * **12** - arkádové náspí

13 - dvorní křídlo * **14** - arkádové náspí

15 / 16 / 19 - hlavní průčelí domu usedlosti * **17** - vstupní žudro síně * **18** - okno pokoje vedle síně

20 - 22 - okno pokoje vedle síně * **23 - 26** - okno světničky výměnku

27 / 28 - okno světničky výměnku * **29 / 30** - dvorní průčelí domu usedlosti

31 / 32 - okno síně výměnku * **33 - 35** - okénko a okno chodby za bývalou světnicí

36 - vstup ze dvora do bývalé černé kuchyně * **37** - průhled arkádovým náspím ke vstupu do síně * **38** - napojení pilíře arkády na dvorní průčelí domu * **39 / 40** - vstup do síně domu

36 / 37
38 / 39/40

41 / 42 - průhled arkádovým náspím k chlévům a kolně * **43 - 44** - arkádové náspí

45 - pohled ze dvora ke vstupu do síně * **47** - dvorní křídlo s arkádovým náspím * **46 / 48 / 49** - pohled od chlévů ke vstupu do síně

45 / 46
47 / 48/49

50 - okno nové kuchyně * **51** - okno nové komory ve dvorním křídle * **52** - vstup do chléva * **53** - okénko chléva * **54** - dvorní křídlo - průhled arkádovým náspím ke vstupu do síně domu

50 / 51
52 / 53 / 54

55 - otevřená kolna u chlévů * **56** - chlévy s otevřenou kolnou v zadní části dvorního křídla * **57** - vstup do chléva na straně kolny * **58** - vstup do zadního chléva * **59** - okno zadního chléva

61 - pohled na zadní ubouranou část dvorního křídla za chlévy * **61 / 62** - zazděné otvory v obvodové zdi ubourané zadní části dvorního křídla * **63** - vnitřní prostor ubourané zadní části dvorního křídla - pohled na štítovou zeď chlévů

64 - návratí (do dvora otevřený průjezd) - pohled ze dvora * **65 -70** - detaily zdi oddělující návratí od výměnku se vstupem do síně výměnku

64 / 65/66
67/68 / 69/70

71 - krov otevřený do prostoru návratí * **72** - vnější štít návratí * **73 / 74** - štít výměnku s geometrickým kružidlem rytým dekorem

75 / 76 - síň výměnku - pohled ke vstupu z návratí * **77** - okno do dvora * **78** - průhled ze sousedící chodby do síně výměnku směrem ke vstupu

79 / 83 - síň výměnku -pohled od vstupu k navazující chodbě podél dvorního průčelí * **80** - vstup z chodby do pokoje vedle bývalé černé kuchyně * **81** - průhled chodbou k bývalé černé kuchyni - **82** - okénko z chodby do dvora * **84** - okno z chodby do dvora

79/80 / 81/82
83 / 84

85 / 86 - světnice výměnku -pohled na stěnu k návratí * **87** - pohled od vstupu ze síně na stěnu k návsi * **88 / 89** - vstup ze světnice výměnku do pokoje (upraveného z bývalé hlavní obytné místnosti domu)

85 / 86
87 / 88/89

90 - vstup ze síně výměnku - pohled ze světnice výměnku * **91 / 92** - světnice výměnku -pohled na stěnu k návratí; po levé straně vysazené vstupní dveře ze síně * **93** - detail vstupních dveří ze síně * **94** - obvodová zeď při návsi na straně návratí * **95** - pata obvodové zdi při návsi na straně bývalé světnice domu

90 / 91 / 92
93 / 94/95

96 / 99 - pokoj upravený z bývalé hlavní obytné místnosti domu - vstup ze světnice výměnku * **97** - okenní nika v obvodové zdi do návsi * **98 / 100** - detail okna * **101** - pohled ke stěně sousedního pokoje

96 / 97/98 99/100 / 101

101 / 103 - pokoj vedle síně - okno do návsi * **102** - pohled od vstupu ze zadní chodby k návsi * **104** - pohled ke vstupu ze síně

101 / 102
103 / 104

105 / 106 - pokoj vedle síně - pohled ke vstupu ze síně * **107 / 108** - stěna s okénkem z bývalé černé kuchyně

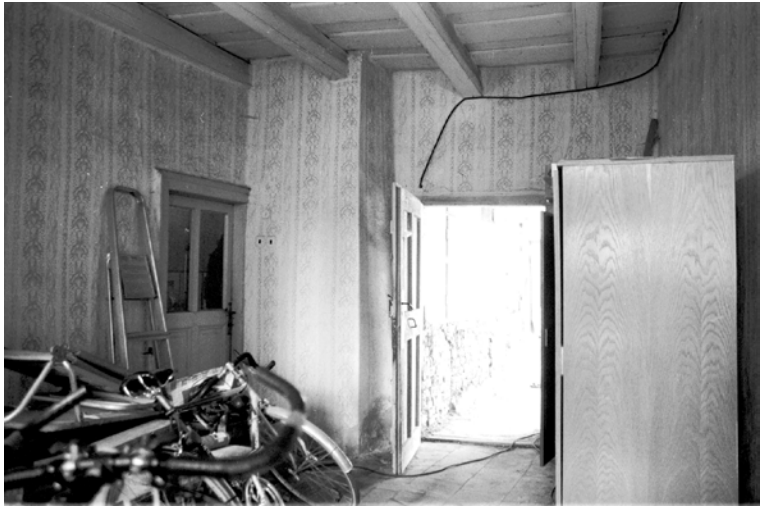

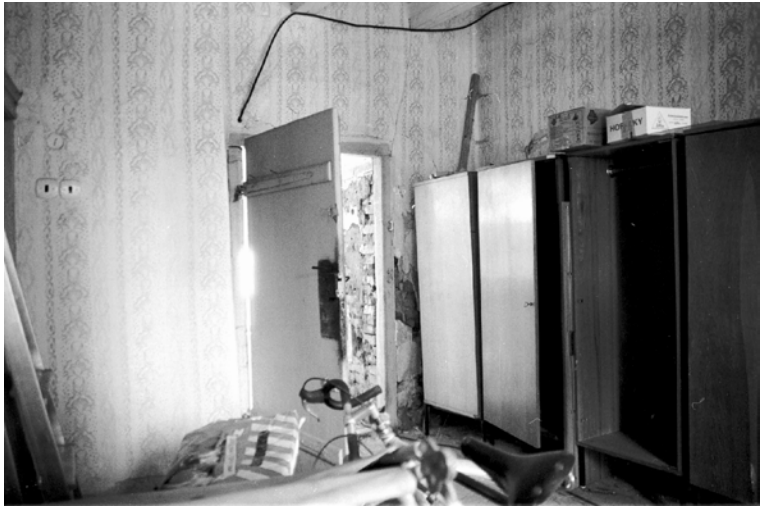

109 / 110 / 113 - vstupní síň domu - pohled ke vstupu do dvora * **111** - vstup do nové kuchyně * **112** - trámový strop síně s překládaným záklopem - pohled směrem k dvorní stěně

109 / 110
111 / 112 / 113

114 - vstupní síň domu - pohled ke vstupu do pokoje * **115 / 118 / 119** - pohled ke vstupu z návsi * **116** - vstup do světničky * **117** - trámový strop síně s překládaným záklopem

114 / 115 / 116
117 / 118/119

120 - světnička - pohled ke vstupu ze síně * **121** - pohled od vstupu ke štítové stěně * **122** - kout při návsi na straně síně * **123** - pohled na obvodovou zeď do návsi * **124** - kout na straně nové kuchyně

120 / 121
122/123 / 124

125 / 126 - strop světničky s trámy s okosem a náběhy podpíranými středním průvlakem nesoucími překládaný záklop * **127** - okénko z nové kuchyně * **128** - nová kuchyně - pohled ke světničce * **129** - pohled ke vstupu ze síně

125 / 126
127 / 128/129

130 - 132 - bývalá černá kuchyně s vloženým dřevěným žebříkovým schodištěm na půdu - pohled od vstupu ze dvora * **133** - zazděný vstup ze síně * **134** - náběhy podklenutí dymníkového komína * **135** - pohled z půdního prostoru ke vstupu ze dvora

130/131 / 132/133
134 / 135

136 - 139 - krov nad uličním křídlem domu na straně síně a světničky

140 - krov nad dvorním křídlem domu * **141** - podlaha z nepálených půdovek * **142** - krov nad uličním křídlem domu - pohled k bedněné příčce oddělující půdní prostor výměnku * **143** - krov nad výměnkem - pohled ke štítové zdi k návratí

140 / 141
142 / 143

144 - 147 - interier chléva v dvorním křídle domu

148 - zadní chlévy - prostor menšího chléva na straně otevřené kolny * 1**49 - 151** - interier zadního chléva

152 / 153 / 154 - zadní příčně průjezdné hospodářské křídlo v uzavření dvora - pohled ze dvora * **155** - vstup na sýpku z průjezda

156 / 159 - zadní příčně průjezdné hospodářské křídlo v uzavření dvora - pohled ze zahrady * **157** - usedlost v pohledu od záhumenní cesty; v popředí po pravé straně stodola * **158** - průjezd zadního hospodářského křídla - pohled ze zahrady

160 - interier letní kuchyně s pecí s udírnou * **161 / 163 / 164** - pec * **162** - vysazená dveřní křídla neurčeného původu

160 / 161 / 162
163 / 164

165 - polosklep (dolní komora sýpky) - pohled od vstupu * **166** - interier horní sýpkové komory * **167** - interier polosklepa - pohled ke vstupu ze dvora * **168** - hospodářská místnost vedle sýpky - pohled od vstupu

165 / 166
167 / 168

169 - příčně průjezdná stodola usedlosti - pohled ze zahrady

170 - stodola usedlosti - pohled ze zahrady * **172** - štítové průčelí * **171 / 173** - pohled z humna

170 / 171
172 / 173

174 - vinný sklep

175 - 177 - vinný sklep * **178 / 179** - vstup do předsklepí

180 / 181 - vstup z předsklepí do šíje * **182** - vstup do předsklepí * **183** - interier předsklepí - pohled k šíji * **184** - pohled ke vstupu

180 / 181/182
183 / 184

185 - interier předsklepí - pohled k šíji * **186** - odkládací nika ve stěně šíje * **187 / 188** - sestupná šíje propojující předsklepí se sklepem * **189** - interier sklepa

185 / 186
187/188 / 189

68/2
69
70/1
70/2
chlév
kolna
chlévy
nápsí
dům
přístřešek
let.kuchyň
průjezd
sýpka
návratí
stodola
71/1
92/1
92/3
72/1
72/3
352
1207/6
73
91
208
Legenda situace
objekty
stavby
kryté prostory
zaniklé objekty
1:500

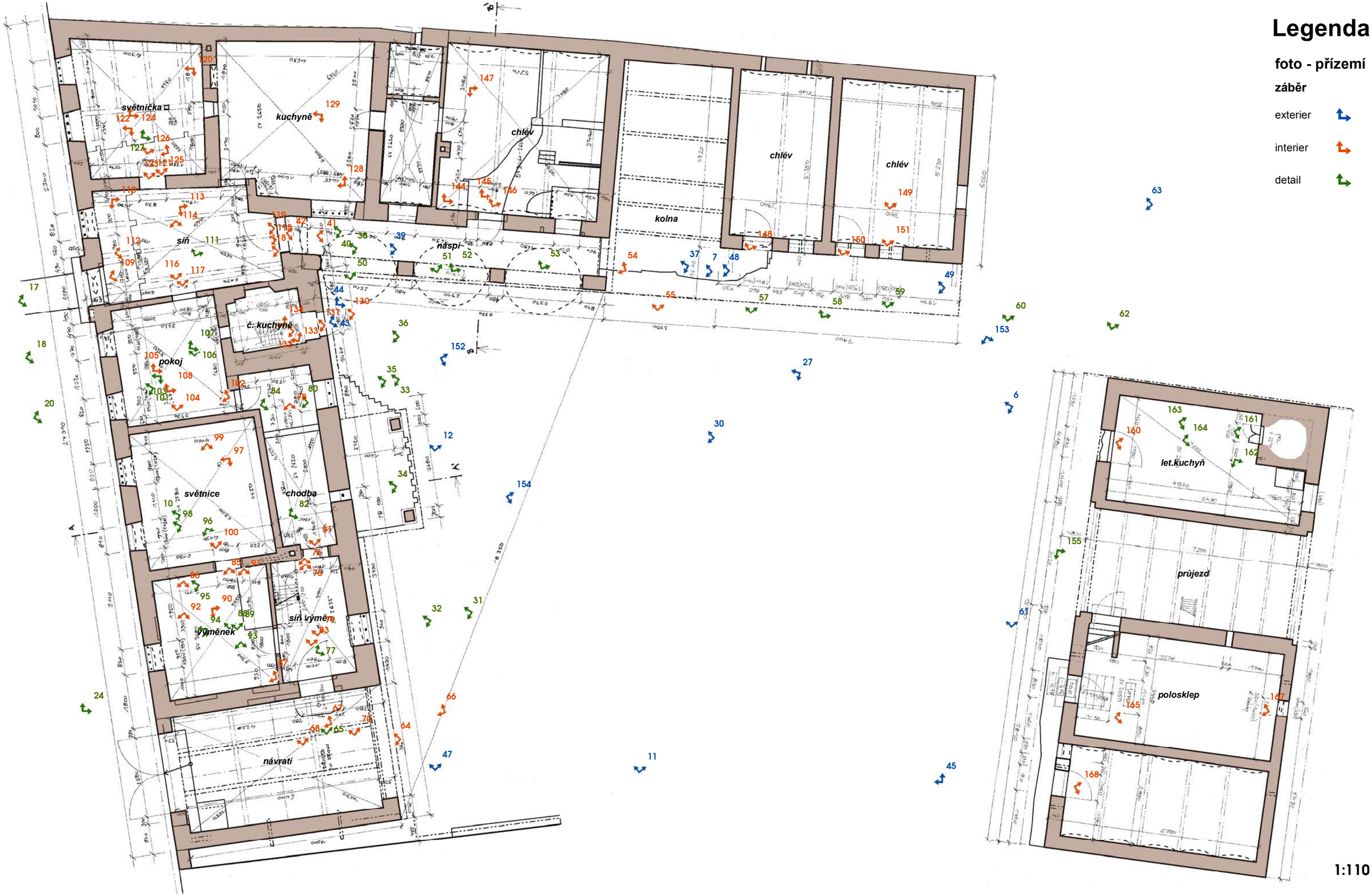

Legenda

foto - přízemí

záběr

exterier

interier

detail

1:110

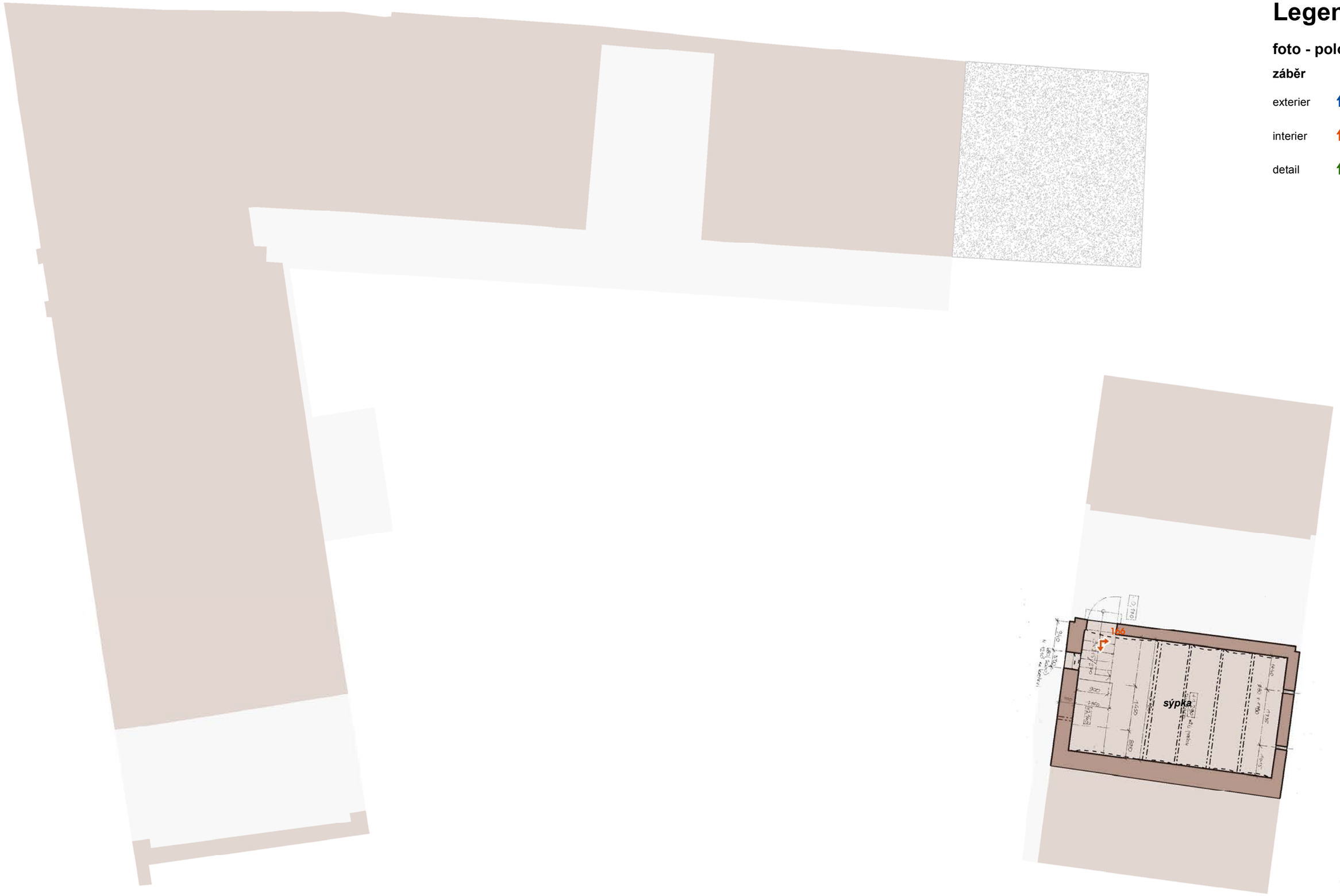

Legenda

foto - polopatro

záběr

exterier

interier

detail

1:110

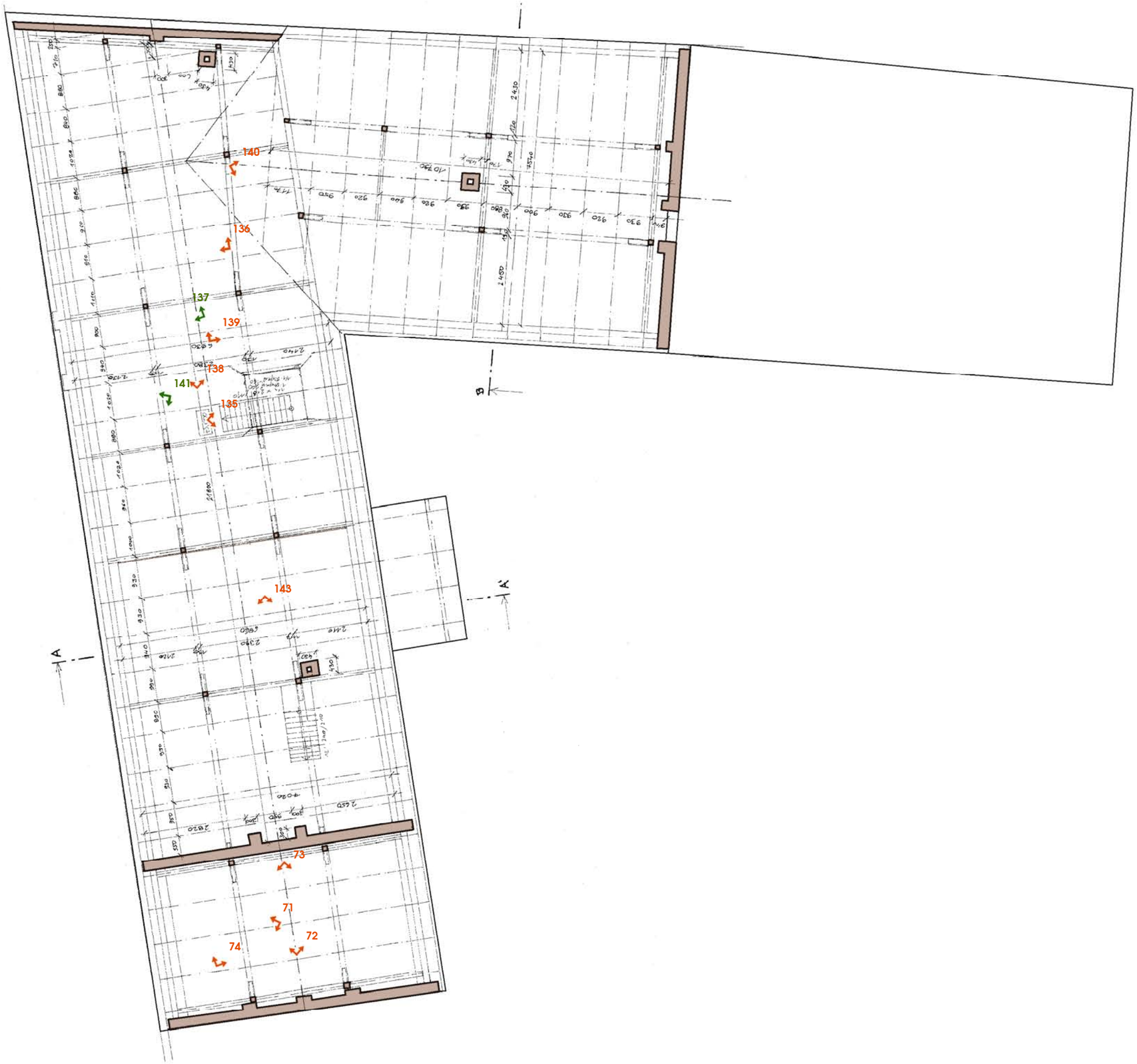

Legenda

foto - krov

záběr

exterier

interier

detail

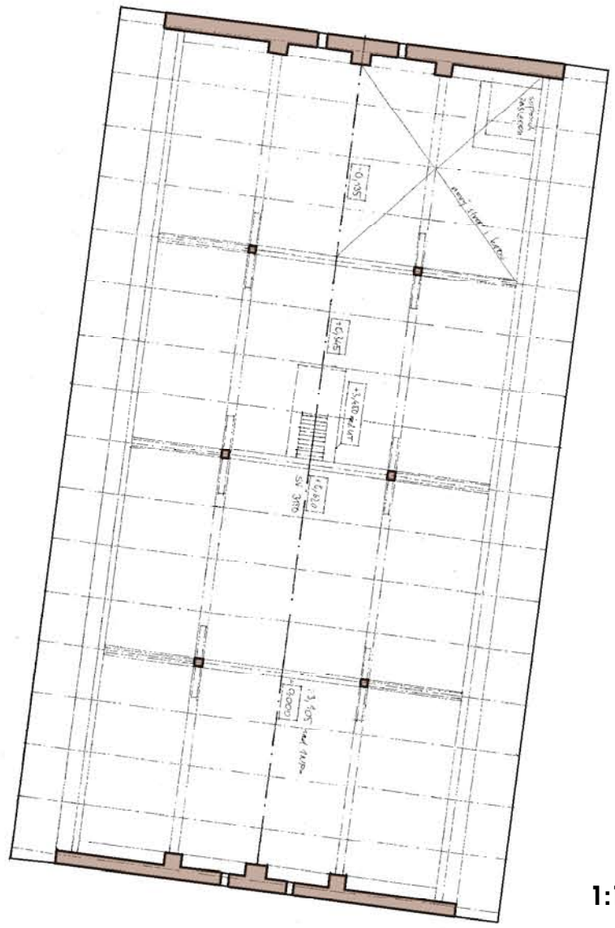

1:110

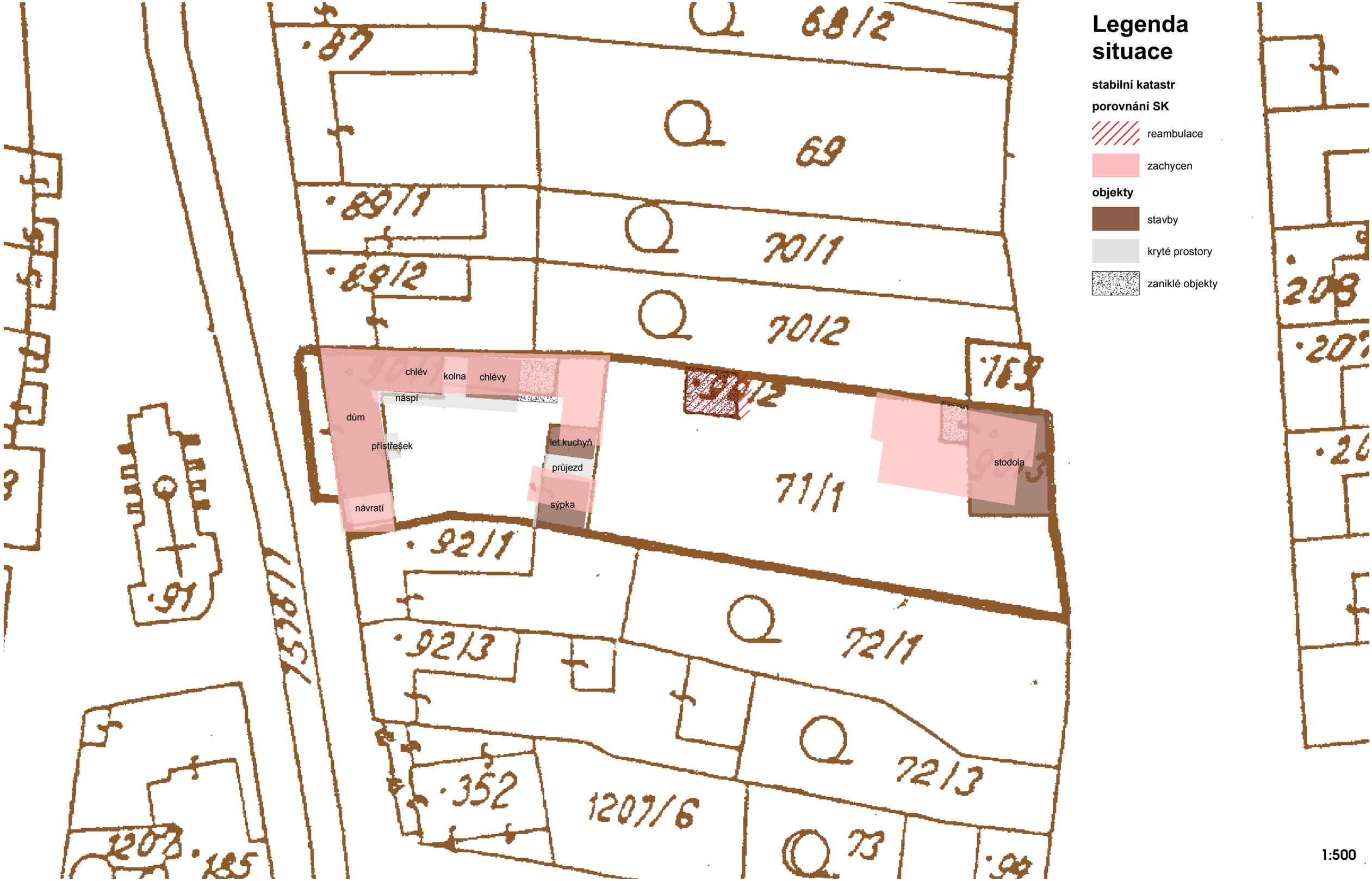
68/2
69
70/1
70/2
71/1
72/1
72/3
1207/6
73
352
92/1
92/3
91
chlév
kolna
chlévy
náspí
dům
přístřešek
let.kuchyň
průjezd
sýpka
návratí
stodola
Legenda situace
stabilní katastr
porovnání SK
reambulace
zachycen
objekty
stavby
kryté prostory
zaniklé objekty
1:500

Legenda situace

epocha *

- 19/20.století
- 2.pol.20.století

epocha

- klasicismus
- 19.století
- 19/20.století
- 1.pol.20.století

1:500

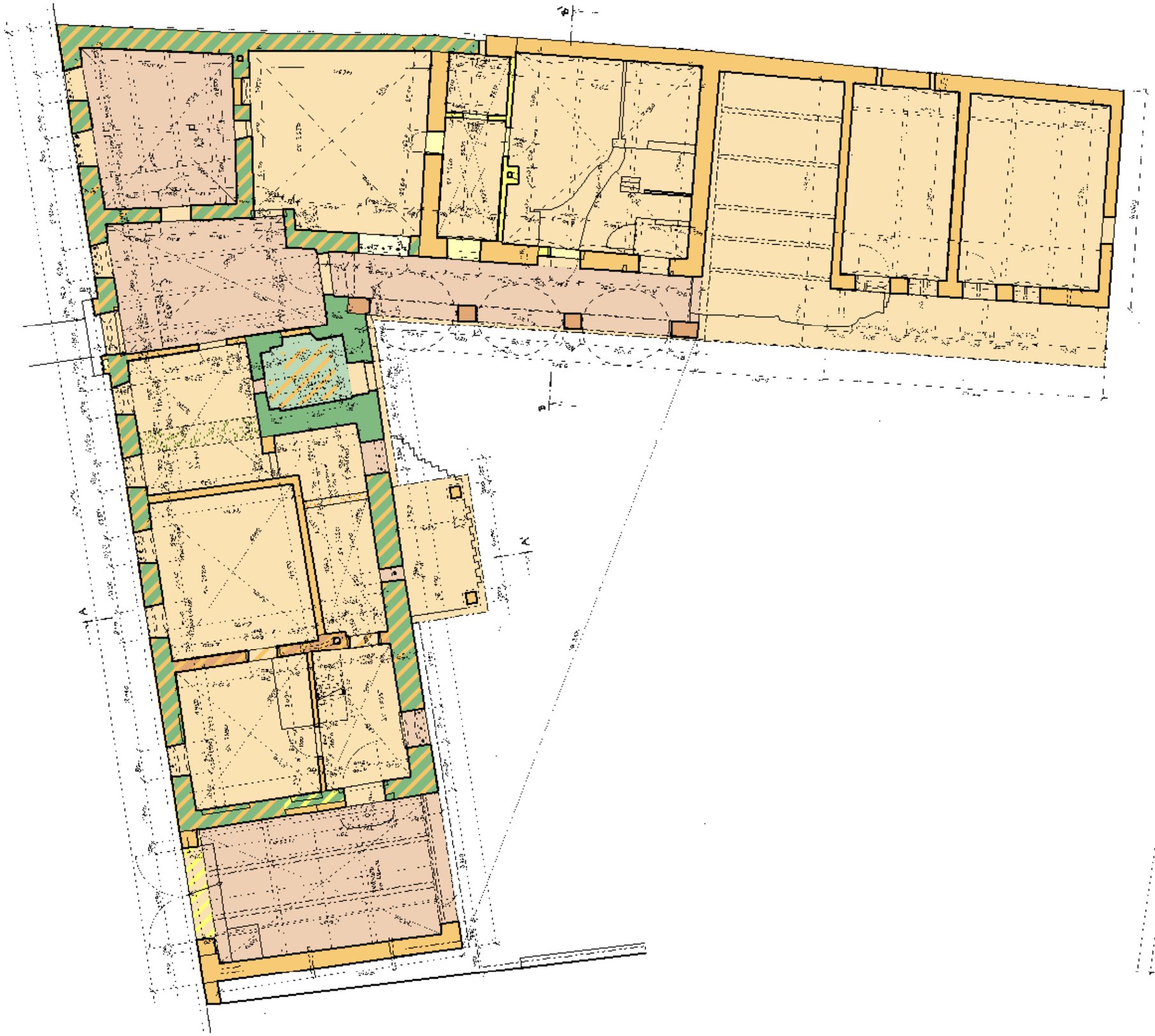

Legenda přízemí

epocha

- klasicismus
- 19.století
- 19/20.století
- 1.pol.20.století
- 2.pol.20.století

epocha *

- klasicismus
- 19.století
- 19/20.století
- 1.pol.20.století
- 2.pol.20.století

epocha (zaniklé)

- klasicismus
- 19/20.století

epocha (fasády)

- 19/20.století

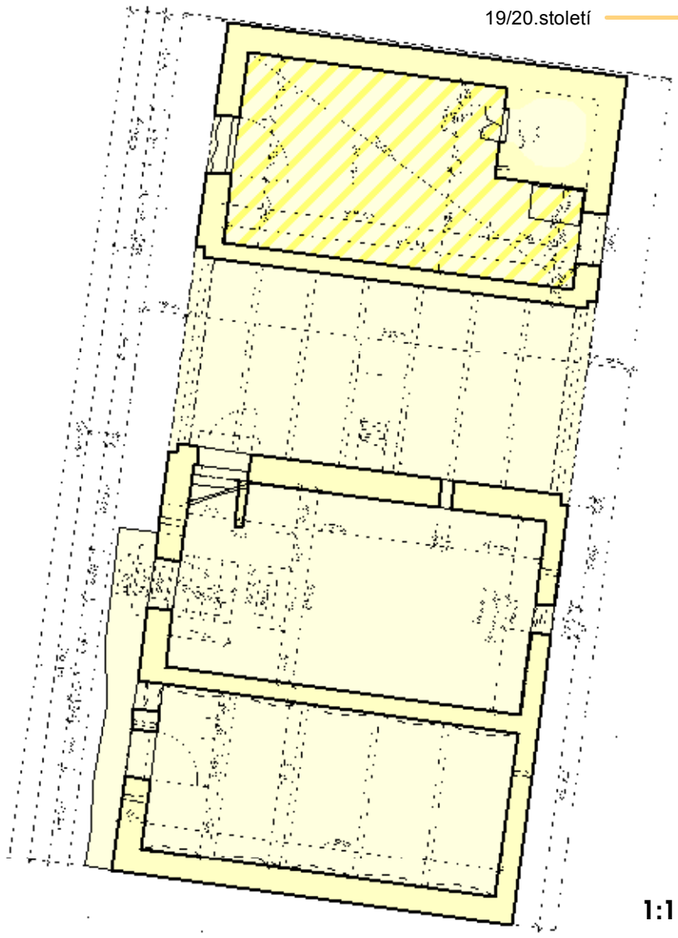

1:110

Legenda polopatro

epocha

1.pol.20.století

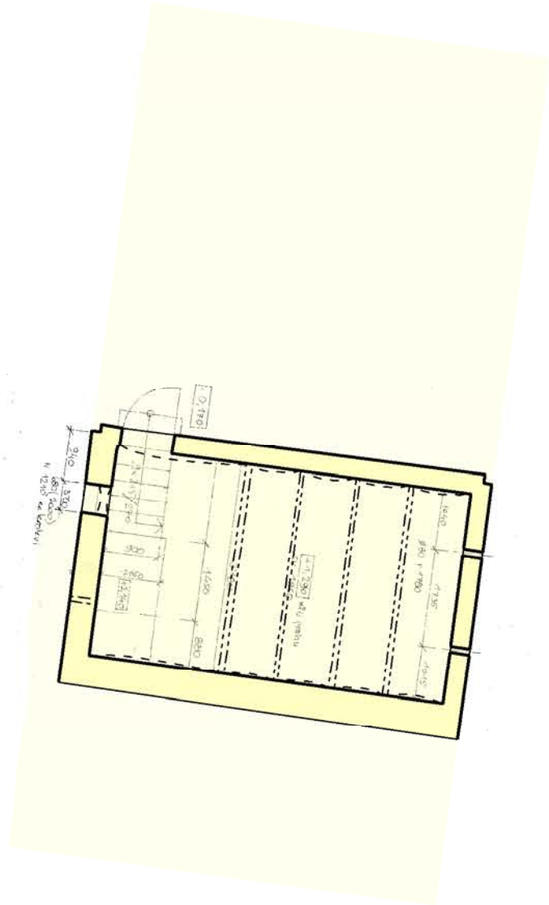

1:110

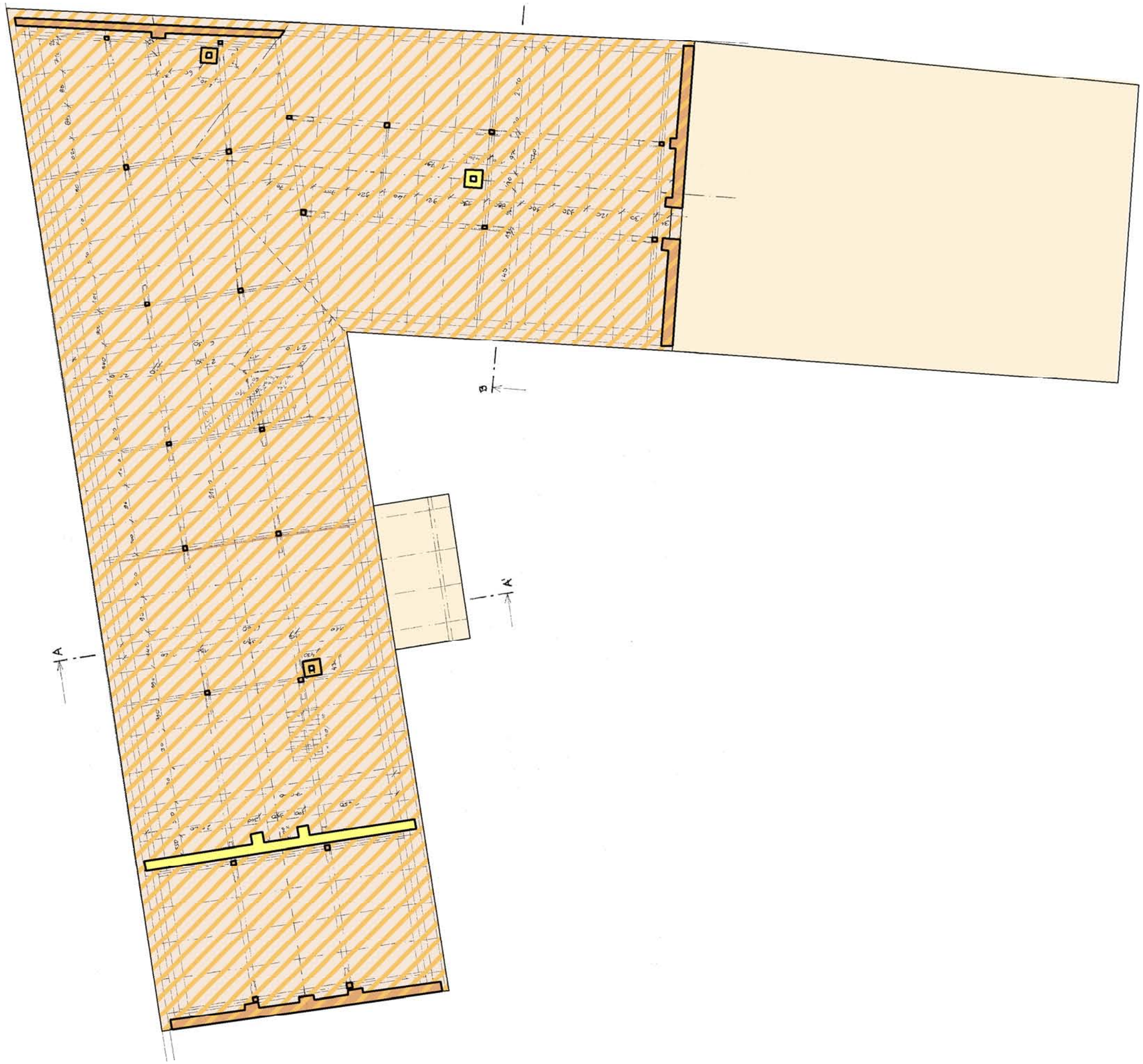

Legenda
krov

epocha	epocha *
19.století	19/20.století
19/20.století	
1.pol.20.století	
2.pol.20.století	

1:110

68/2
69
70/1
70/2
71/1
72/1
72/3
1207/6
73
352
91
92/1
92/3
90/1
90/2
90/3
chlév
kolna
chlévy
nástř
dům
přístřešek
let.kuchyň
průjezd
sýpka
návratí
stodola
Legenda situace
hodnocení
doplňující
hodnotný
1:500

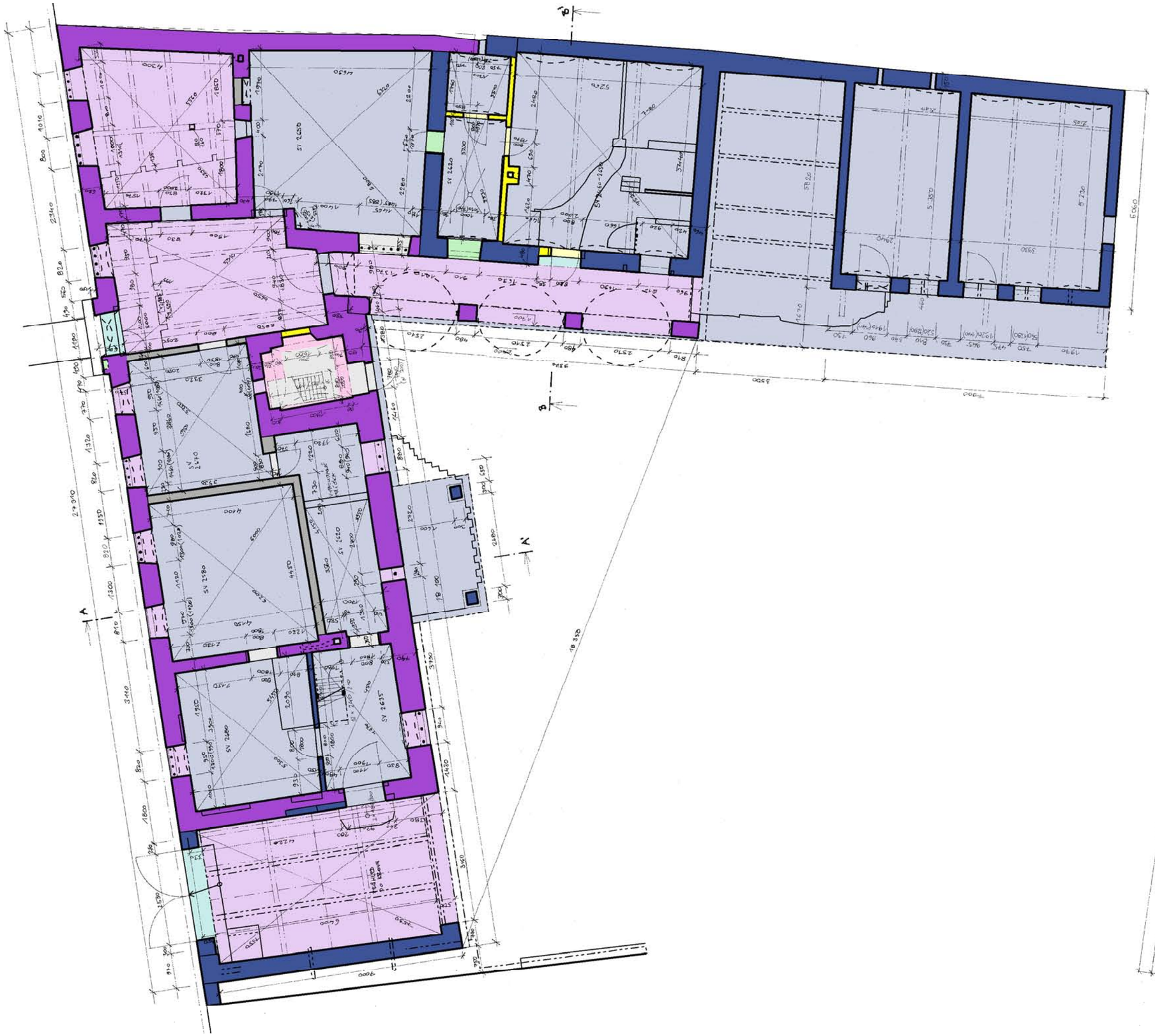

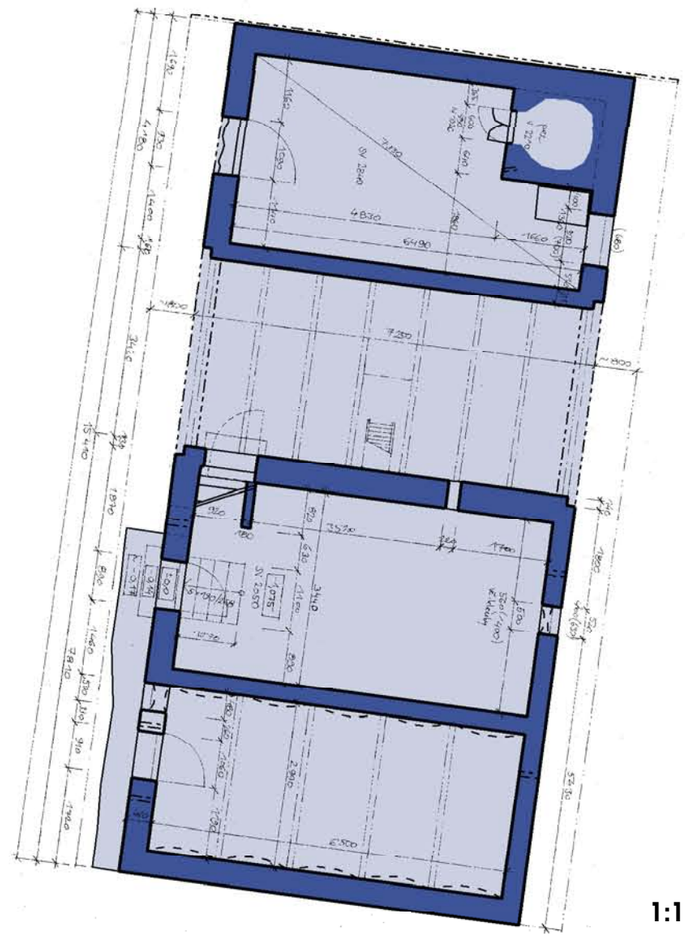

Legenda přízemí

hodnocení

- velmi hodnotný
- hodnotný
- doplňující
- nerušící
- rušící
- velmi rušící
- znehodnocen

1:110

Legenda polopatro

hodnocení

doplňující

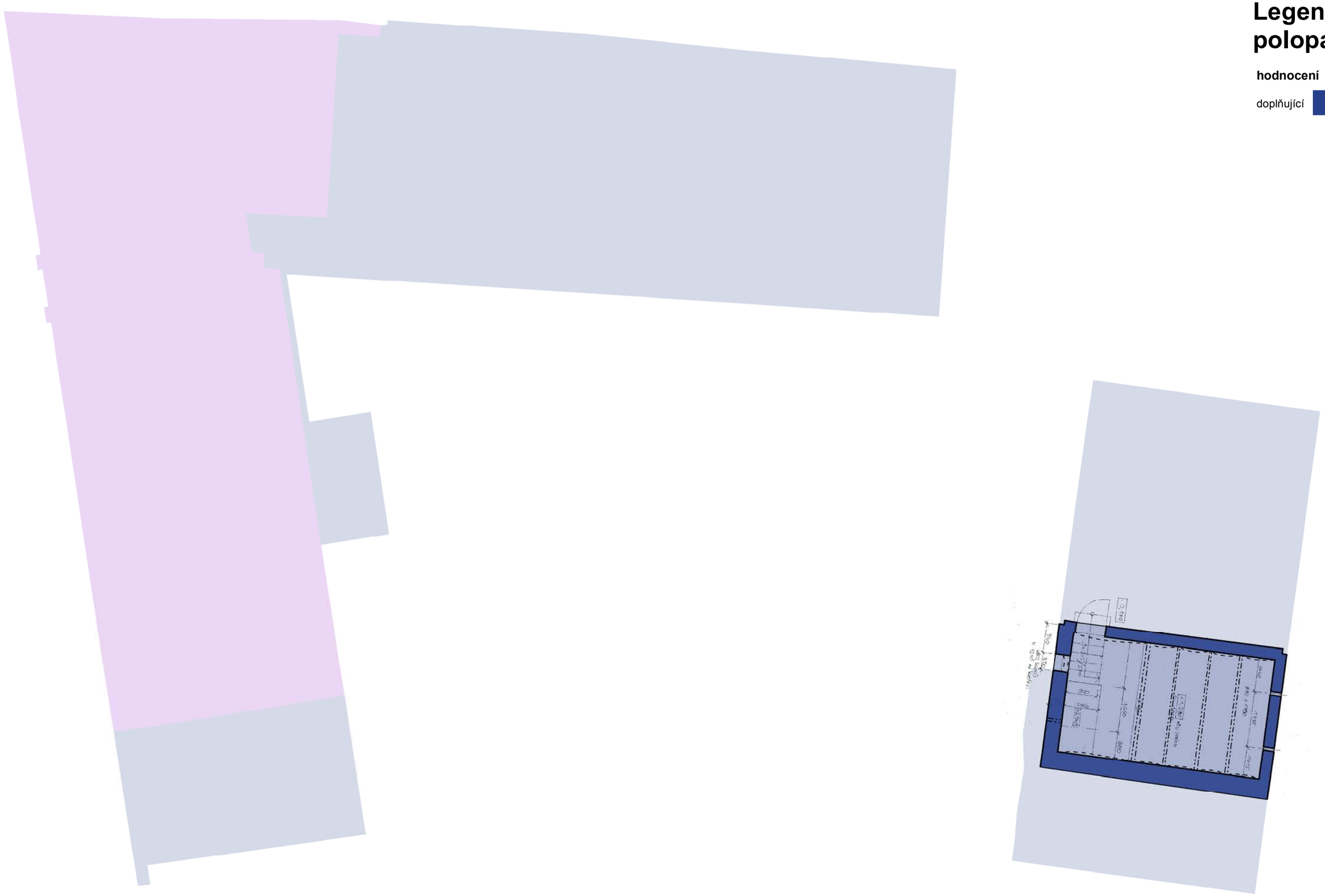

1:110

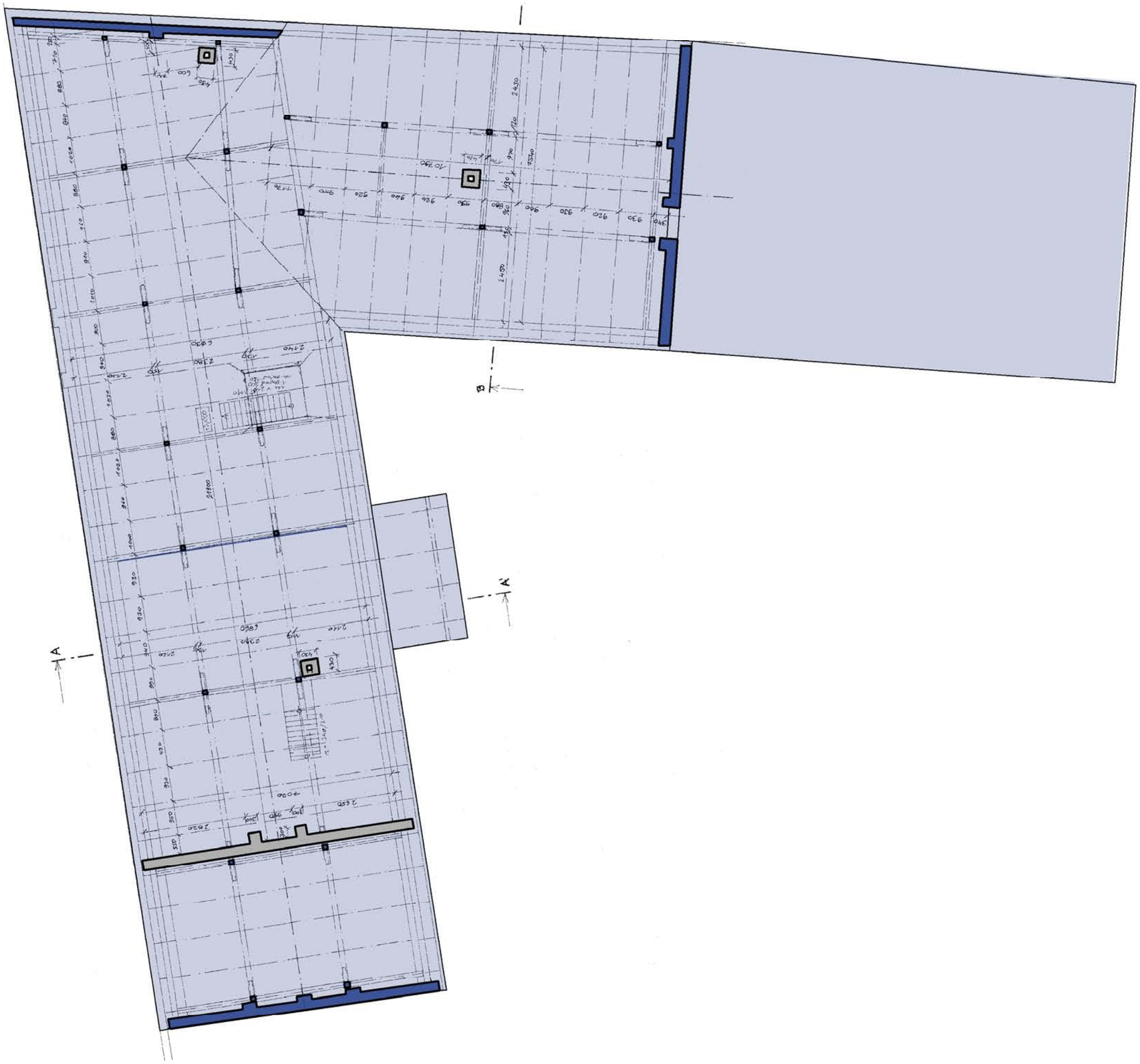

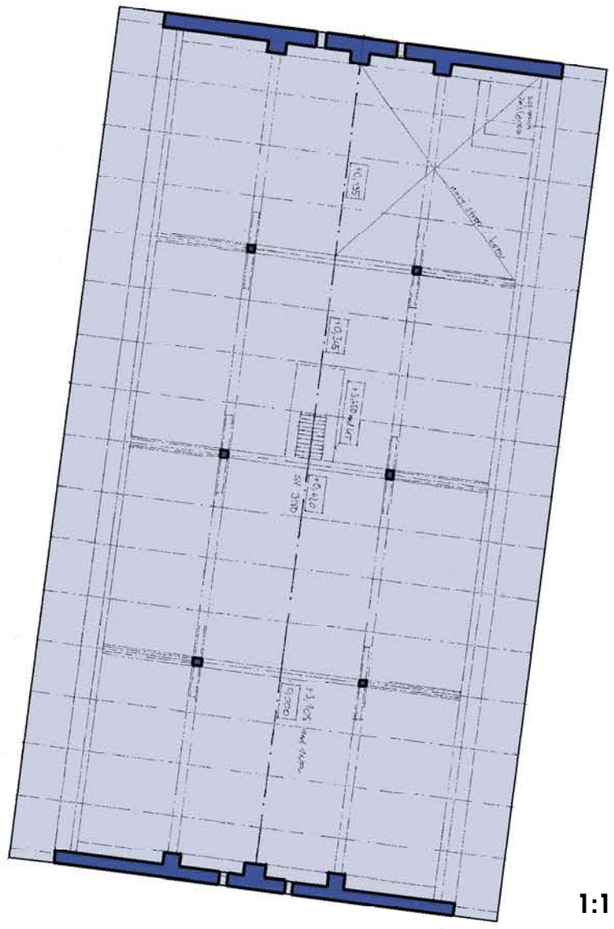

Legenda krov

hodnocení

doplňující

nerušící

1:110

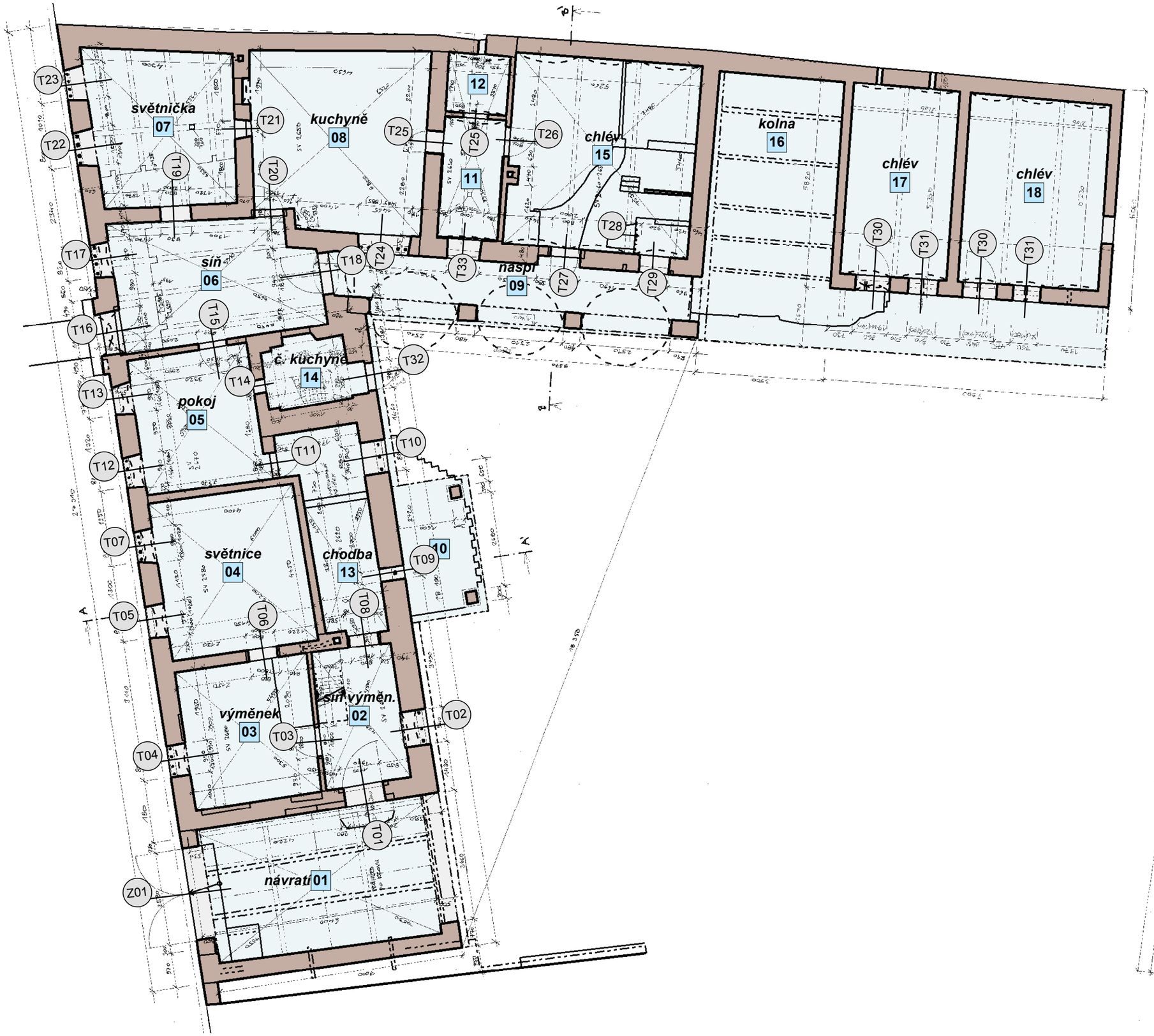

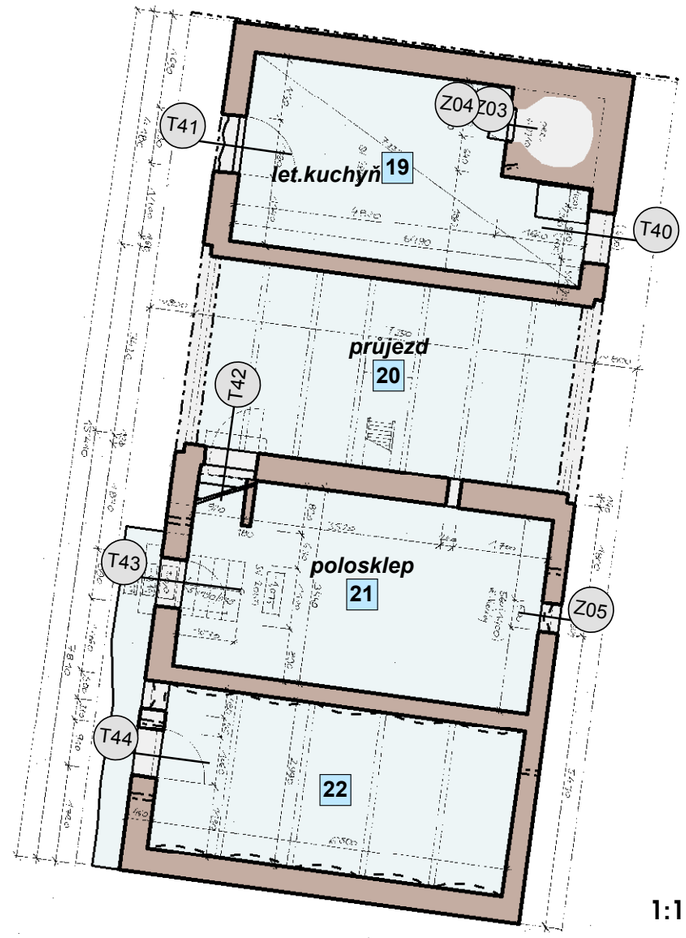

Legenda

přízemí

konstrukce

otvory

prostory

1:110

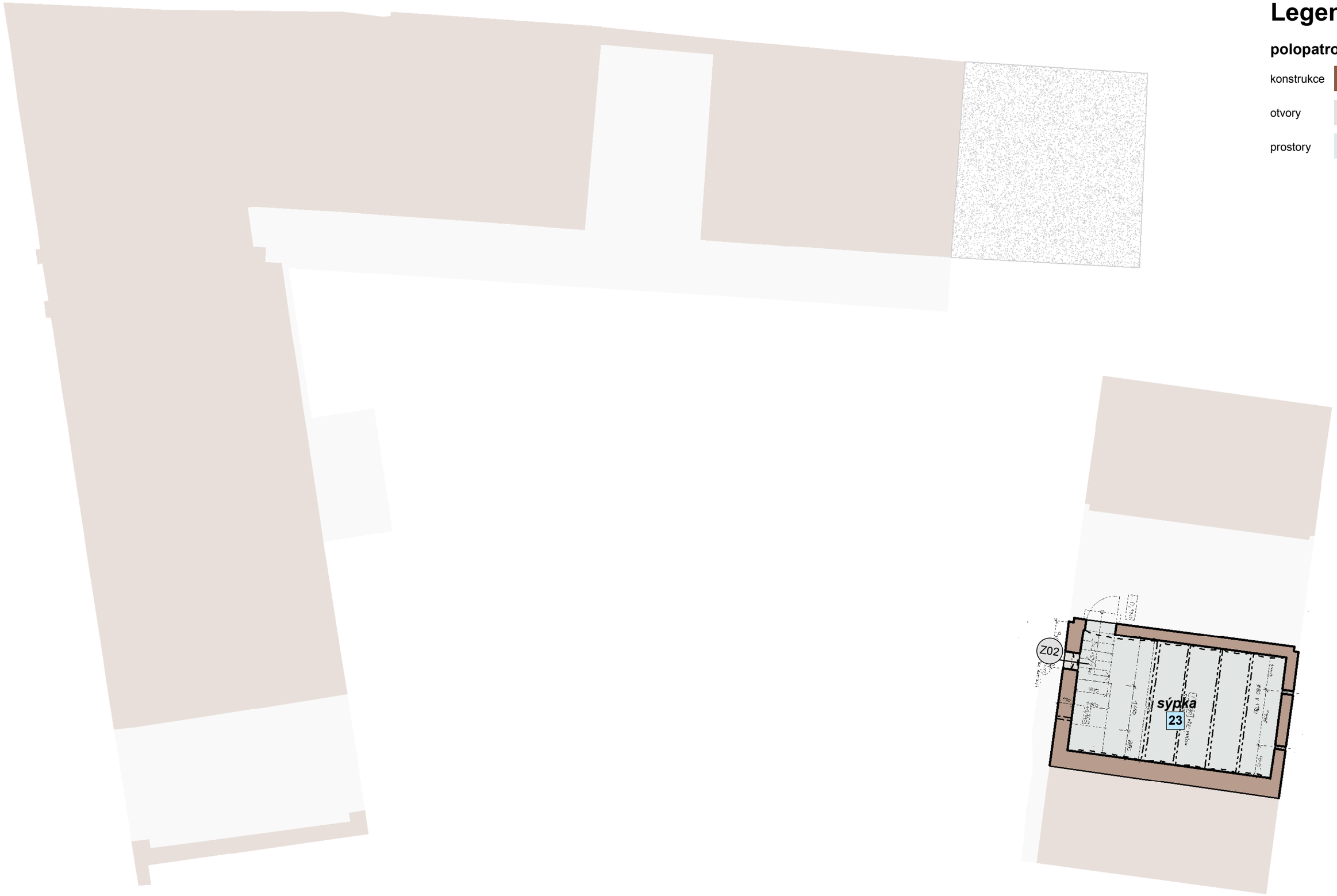

Legenda

polopatro

konstrukce

otvory

prostory

1:110

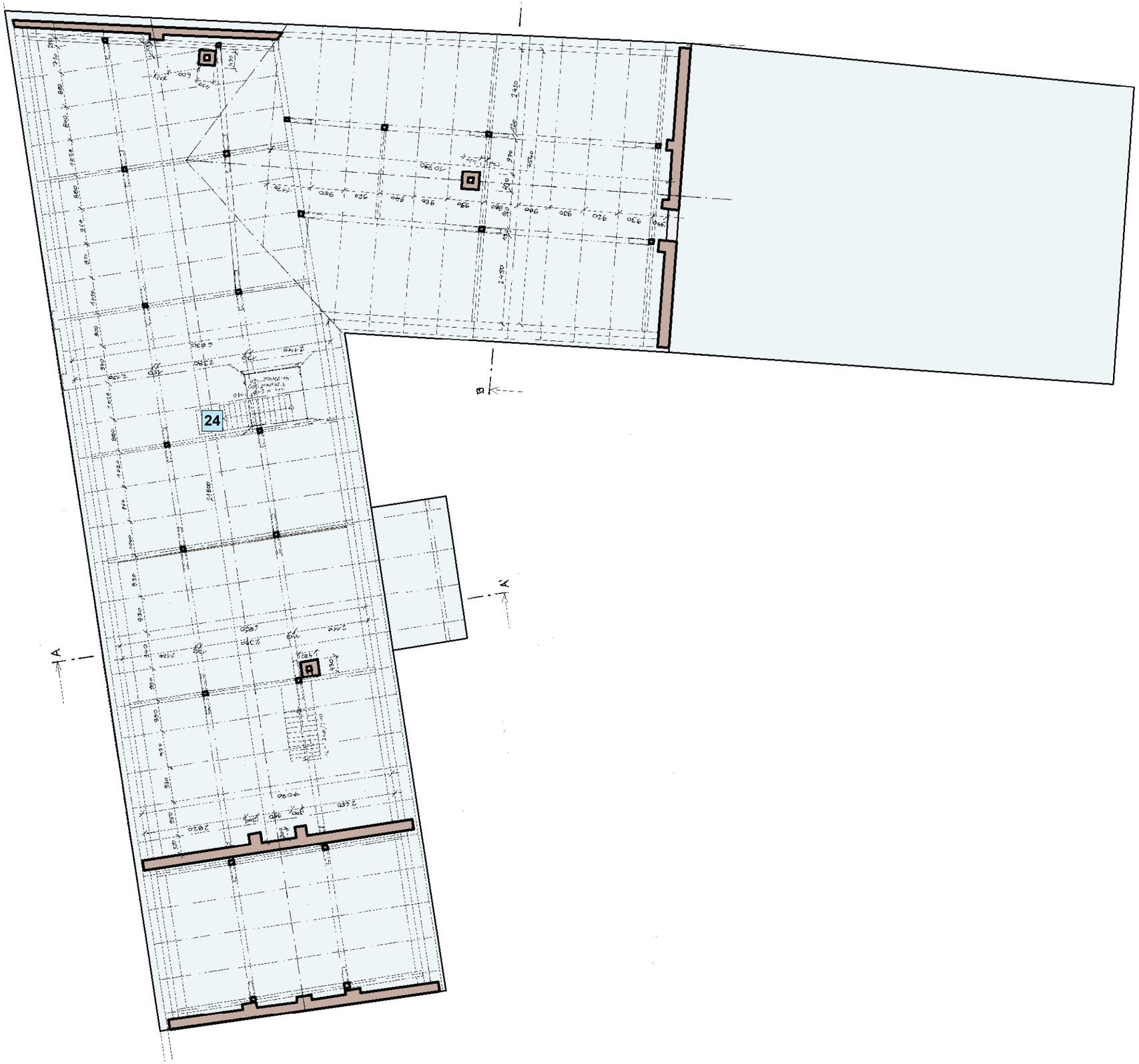

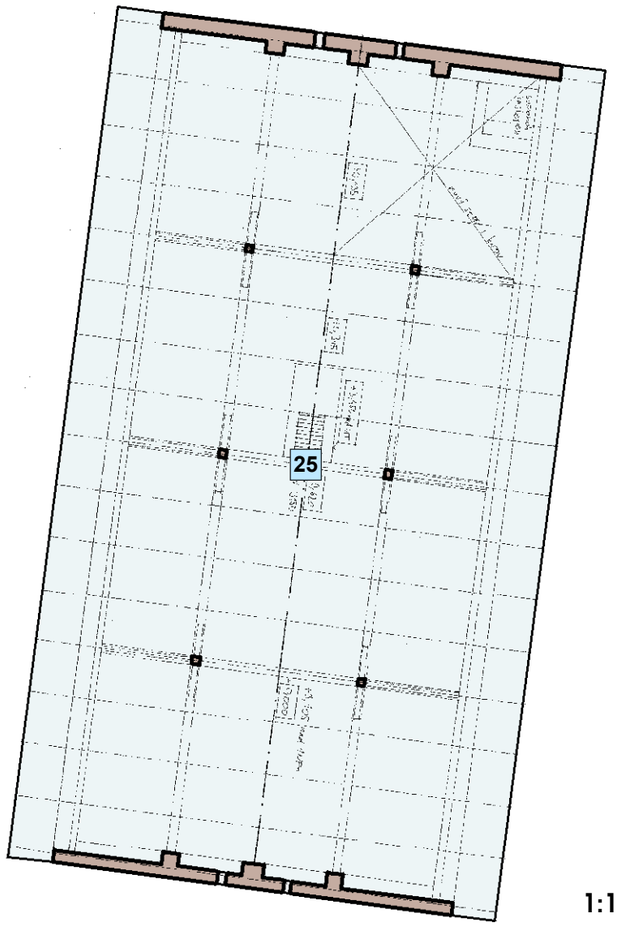

Legenda

krov

konstrukce

otvory

prostory

1:110

01 návratí

podlahy:
betonová rampa k vjezdovým vratům
předložené schody síně výměnku, beton
cihelná dlažba kladená na ostro
zatravnění v otvoru dvora
strop:
vazné trámy i krokve
stěny: obílené, část vypadané zdivo u výměnku

Foto *64, 66, 67, 68, 69, 70*

02 síň výměn.

podlaha: dlažba
strop: fabionový
stěny: vápenná omítka

Foto *75, 76, 83*

03 výměnek

podlaha: prkna, dlažba pod bývalým sporákem
strop: fabionový
stěny: výpenná omítka, část režná, zdivo smíšené z nepálené a pálené cihly

Foto *85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96*

04 světnice

podlaha: prkna
strop fabionový
stěny: omítky vápenné

Foto *97, 98, 99, 100, 101*

05 pokoj

podlaha: prkenná
strop: fabionový
stěny: vápenné omítky

Foto *101, 102, 104, 105, 106, 107, 108*

06 síň

podlaha: dlažby: diagonální, rastrová a cihelná
strop: trámový s překlápěným záklopem, bíle natřený
stěny vápenné omítky s výmalbou válečkem

Foto *109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119*

07 světnička

podlaha: škvára
strop: trámový s průvlakem a překlápěným záklopem
stěny: režná nepálená cihla s cementovým nástřikem

Foto *120, 121, 122, 123, 124, 125, 126,*

08 kuchyně

podlaha: lino (na betonu)
strop: fabionový
stěny: vápenná omítka

Foto *128, 129*

09 náspí

podlaha: cihlová dlažba
stěny a strop: vápenné omítky, v nadpraží otvory holubníku

Foto *07, 10, 12, 14, 37, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 54,*

10 podsíň

podlaha: cihelná dlažba
strop: bobrovka na latích

Foto *06, 29, 30, 47*

11 koupelna

podlaha: beton
stěny a strop: obklad a vápenná omítka

Foto *51*

12 wc

strop: segmentová klenba
podlaha: betonová

13 chodba

podlaha: dlažba, cihlová dlažba
strop: fabionový

14 č. kuchyně

podlaha: cihlová dlažba
strop: prolomená klenba komína
stěny: vápenná omítka olíčená

Foto *130, 131, 132, 133, 134, 135*

15 chlév 1

podlaha: betonová
strop: stájová klenba
stěny: olíčené vápnem

Foto *144, 145, 146, 147*

16 kolna

podlaha: cihlová dlažba, betonová mazanina
strop: trámový se záklopem z řezaných prken

Foto *55,*

17 chlév 2

podlaha: cihlová dlažba, práh: cihlová dlažba na ostro
strop: stájová klenba
stěny: vápenné omítky

Foto *56, 148*

18 chlév 3

podlahy: cihlová dlažba, dřevěná stání
strop: stájová klenba

Foto *56, 58, 149, 150, 151*

19 let.kuchyň

podlaha: betonová mazanina
stěny a strop: vápenné omítky
pekárna

Foto *160, 161, 163, 164*

20 průjezd

podlaha: mlat?

21 polosklep

podlaha: betonová mazanina
stěny: vápenné omítky

Foto *165, 167*

22 komora?

podlaha: cihlová dlažba,
strop: stájová klenba
stěny: vápenné omítky

Foto *168*

23 sýpka

podlaha: prkna
strop: stájová klenba
stěny: vápenná omítka

Foto *61, 166*

24 půda domu

podlahy: betonová mazanina, cihlová dlažba, nepálené půdovky, prkna

Foto *71, 72, 73, 74, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143*

25 půda sýpky

podlaha: cementový potěr na záklopu, rub stájovky

26 stodola

příčně průjezdná bez vrat
podlaha: hlína
strop: vazné trámy, krokve

Foto *169, 170, 171, 172, 173*

27 vinný skl.

podlaha: hlína
strop: cihlová valená klenba

Foto *180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189*

T01

Zárubeň nahoře sešikmená v nadpraží, dveře rámové s výplněmi, klika se závorkou, zámek příložný a petice sorela, závěs s kužely s bobulemi.

Foto *65, 69, 75, 76*

T02

Okno s pevným poutcem, špaletové, dvoukřídlové, vně kličky, uvnitř olivky, parapetní prkno profilované, meziokenní mříž.

Foto *31, 32, 77, 82*

T03

dveře rámové s oknem v horní výplni, klika kovářská se závorkou, příložný zámek, závěsy menší s kužely s bobulemi

Foto *85, 90, 91, 93*

T04

okno špaletové, dvoukřídlové, vnitřní křídla se zástrčemi v sloupku (do dolíku v parapetním prkně), ucho na horní zástrč u horního křídla chybí. Vnější křídla s kličkami, levé se zástrčemi, pravé (se zajištěním otevřeného křídla) s háčky do špalety. S meziokenní mříží a roletou.

Foto *23, 24?, 25, 26, 27, 28, 86,*

T05

okno špaletové dtto T4, ucho horní nechybí, chybí levý vnější aretovací háček.

Foto *97, 98*

T06

dveře rámové dtto T1, ale jiný rozměr

Foto *88, 89, 96, 99*

T07

okno dtto T5, ale pravý vnější aretovací háček zprovoznit repasí, roleta chybí, patrně primárně byla?

Foto *100*

T08

dřevěná špaletová zárubeň, dveřní křídlo uloženo na jiném místě v usedlosti?

Foto *79, 83*

T09

okénko jednokřídlové, rámeček chybí, mříž kovářská

Foto *82*

T10

okno dtto T2, jiný rozměr

Foto *33, 35, 84*

T11

dveře dtto T6

Foto *80*

T12

okno dvojité (osazené ve dvou samostatných rámech), dvoukřídlové, vnitřní křídla s olivkami, pravé vnější s kličkou, pevné sloupky, meziokenní mříž, primární roleta chybí, levé vnější křídlo chybí.

Foto *20, 101, 102,*

T13

okno dtto T12, závěsy s rohovníky, dolní olivka chybí

Foto *18, 102, 103*

T14

prokládací jednokřídlové okno, jen rámeček s kličkou a závěsy, křídlo výplně chybí

Foto *105, 107, 108*

T15

dveře dtto T11

Foto *105, 106*

T16

dvoukřídlové dveře s prosklenými křídly a s dvoukřídlovým nadsvětlíkem na kličky, palubkové, lakované, v pravém křídle poštovní schránka. Sorela.

Foto *17, 115, 118*

T17

Okno dtto T13, chybí vnitřní křídla, meziokenní mříž kovářská

Foto *119*

T18

dveře svlakové na chlévových závěsech, vnější líc rámový, zámek příložný se zárubněmi. U druhé zárubně ucho na závoru.

Foto *40, 109, 110, 113*

T19

dveře dtto T15

Foto *120*

T20

dveře rámové s oknem ve výplni v horní polovině

Foto *111, 129*

T21

jednokřídlové okénko s kličkou a na závěsech

Foto *127*

T22

okno dtto T17, dva háčky v nadpraží, ale mříž kovářská

Foto *122*

T23

Okno dtto T17, ale mříž kovářská

T24

trojdílné šestikřídlové zdvojené okno s poutcem nahoře, z první republiky

Foto *12, 41, 42, 50, 51*

T25

jednokřídlové dveře z laťovky, klika z první republiky 2 ks stejné

T26

dveře z laťovky, sorela

T27

dveře rámové, s palubkovým obložením, horní výplň prosklená. Sorela.

Foto *37, 42, 46, 52*

T28

plaňková vrátka stání chléva

T29

dvoukřídlové okno s pevným sloupkem

Foto *53*

T30

2ks: dveře svlakové křížem pobíjené

Foto *57, 58*

T31

jednokřídlové okénko, jen rám s olivkou, závěsy kovářské a jedno zatlučené křídlo sorela, a vnější mříž spojovaná, XX. stol.

Foto *59*

T32

dveře rámové s nadsvětlíkem, s prosklenou horní výplní pětitabulkovou- v sestavě tabule nad čtyřmi malými, mosazná klika se střelkou. Wagneriánský nebo mladší přístup na půdu domu usedlosti.

Foto *36*

T40

okno špaletové, vnější křídla chybí, vnitřní křídla šestitabulková s dolní a horní posunovací zástrčí do ucha

T41

dveře rámové vodorovně deštěné, svisle pobíjené. Příložný zámek.

T42

dveře svlakové na chlévových závěsech, klika se závorkou, zámek příložný, vně rám s vodorovným deštěním.

Foto *155*

T43

dveře rámové s vodorovně deštěnou výplní

Foto *154*

T44

dveře dtto T43

T46Z6

dveře dvoukřídlové na chlévových závěsech, pobíjené plechem se 3 příložnými zámky

Foto *175, 176, 177, 179, 182, 184*

T45

dvoukřídlové dveře na chlévových závěsech, se zámkem bez krytu (barokním).

Foto *180, 181, 183, 185*

Z01

dvoukřídlová ocelová vrata otočná, plechová, s ocelovou zárubní z úhelníků, sorela.

Z02

okno se železným rámem segmentově zakončeným, devítitabulkové, větrací křídlo sklopné na doraz s kličkou pro zajištění ve svislé poloze

Z03

železná dvoukřídlová dvířka pece se závorkou s porcelánovou úchytkou

Foto *164,*

Z04

železná dvoukřídlová dvířka popelníku pece se závorkou s porcelánovou úchytkou

Foto *161, 163*

Z05

okno polosklepa železné chlévové šestitabulkové

Foto *165*